

Арцём Арашонак

СУТКІ БЕЗ ЦЯБЕ

проза

Л О Г В І Н А У

Арцём Арашонак

СУТКІ
БЕЗ ЦЯБЕ

Проза

Мінск
Выдавец І. П. Логвінаў
2008

УДК 821.161.3-31
ББК 84 (4Бел)-44
Б 30

Арашонак, А.

А 79 Суткі без цябе : проза / Арцём Арашонак. —
Мінск : І. П. Логвінаў, 2008. — 108 с.

ISBN 978-985-6901-18-1.

УДК 821.161.3-31
ББК 84 (4Бел)-44

ISBN978-985-6901-18-1

© Арашонак А., 2008

СУТКІ БЕЗ ЦЯБЕ

Тэраса ўтульнага рэстарана знаходзілася на сонечным баку вуліцы. “Спадар, яшчэ 150 грамаў сонца!” — выкрыкваў расчырванелы мужык за стойкай, паказваючы пустым фужэрам на бутэльку “Марціні”. “І 50 грамаў ветру?” — наліваючы гарэлку, жартаваў бармэн. Спачатку мяне займала іх размова, але потым, разглядаючы букет фіялак на сваім стале, я ўспомніў старую жанчыну ля метро. Яна самотна стаяла ў натоўпе і, абраўшы мяне з тысячы твараў, раптам спыніла сваім ціхім голасам: “Вазьміце, калі ласка! У вас такія добрыя вочы... Не трэба грошай!.. Кіньце!.. Вырошчваю не дзеля гэтага... Проста хочацца, каб людзі былі крыху больш шчаслівымі”. Я выцягнуў некалькі купюр і паклаў у маленькую торбачку — усё адно гандлярка адмовілася б іх узяць...

Тонкія стужкі цыгарэтнага дыму ўзнімаліся над кубкам “амерыкана” і знікалі ў перспектыве будаўнічых рыштункаў старой сядзібы. Успаміны ўзнікалі адзін за адным пад меланхалічную музыку і распускаліся цукрам у астылай каве.

— Мой сабака шмат чаго ўмее сказаць, — звярнулася бамжыха з вуліцы, трымаючы на вяроўцы дабермана. — Спытайце яго, і ён вам адкажа.

Бухая ад “максімкі” гаспадыня ў зімнім пухавіку і бухая ад чалавечых размоў псіна ў дзіцячым касцюме млелі на распаленым ліпеньскай спёкай ходніку.

— Спытайце яго, і ён вам адкажа, — пацягнуўшы за вяроўку, паўтарыла бамжыха.

— Навошта мне гэта трэба, — адпываючы каву, прабурчаў я.

— Ну спытайце! Мой сабака — самы разумны, — яна паказытала дабермана за вухам. — Праўда, курваногі? Што маўчыш?..

Шкілет на чатырох лапах асіпла прабрахаў некалькі разоў і лёг на асфальт.

— Вазьмі пяцёрку і правальвай, — адказаў я.

— Вам нецікава даведацца, што ён думае пра вас?

— Не!

— Сапраўды?! — не сунімалася бамжыха. — Дзіўна...

— Ты вырашыла, што я мільянер, прыблудная псіхапатка?

— Што?! Што... Я... Я — не псіхапатка, — стукнула кулаком сябе ў грудзі бухая. — Я — не... не псіхіпатка... Праўда, курваногі?.. Я — не псіхапатка... Не!.. Не!.. Не!.. Вы мяне пакрыўдзілі, малады чалавек... Я — не псіхапатка... Не псіхапатка...

Мне былі абыякавымі яе ўсхліпы, абыякавым быў смурод яе нямытых споднікаў — яна хутка знікла, але раптам яе даберман зноў прабегаў пад вакном тэрасы, блытаючыся ў доўгай вяроўцы, і збочыў у браму побач з кілбаснай крамай. Кабляля можна было зразумець і без слоў: “ГАСПАДЫНЯ — СУКА. Я НА-ЯБАЎ ЯЕ!” Я адкінуўся на мяккія падушкі і адчуў дзіўную эйфарыю: ніхто не сапсуе мне гэты дзень.

Безумоўна, гэта была памылка.

Я ўзяў каву і сеў на падваконне тэрасы. Вокны дома насупраць былі расчыненыя. На сцэлажах уздоўж шэрай сцяны квітнелі фіялкі ў самаробных вазонах. “Напэўна, тут жыве гандлярка! — мільганула думка. — Фіялетава прытулак адзінокай альтруісткі!”

Раптам нябачная рука тузанула мяне ў грудак і схапілася за футболку.

— Дзе сабака? — спытаў сіплы голас.

Я павярнуўся і ўбачыў перад сабой голеноголавага мудака ў мундзіры і берэце з чырвонай зоркай, які быў ніжэй за мяне, але нашмат мацнейшы, і,

напэўна, лічыў сябе кубінскім герыльяс у гэтых каменных джунглях

— Прыбярэ руку, пудзіла! — рыкнуў я.

— Дзе сабака? Я табе што, піздзюк, паўтараць мушу? — цвёрдыя пальцы нацягнулі маю футболку.

— Адкуль мне ведаць, дзе твая псіна?

— Тут прабягаў даберман у дзіцячым касцюме... Я бачыў... Куды ён пабег? Ты ж даўно тут сядзіш?

— У Венесуэлу пабег, каб насаць на палац Чавеса!

— Што? Што ты сказаў?! Я зараз з цябе душу выб'ю, буржуй паганы!

Я схопіў кубак з падваконня і выліў каву ў хмызу гэтаму прыдурку, але ў гэты ж момант ён пацягнуў мяне мацней, і мы заваліліся на тратуарную плітку. У раз'юшаных вачах супраціўніка чытаўся адзіны сказ: “Perro o muerte!”¹. Мінакі глядзелі на гэтую класавую барацьбу абыякава — толькі парачка японскіх турыстаў спынілася і пачала здымаць усё на камеру мабільнага тэлефона. Я атрымаў касы ўдар па рэбрах, але, стрымаўшы боль, адказаў трапным штуршком па яйках. У гэты момант з тэрасы прыбег бармэн і мужык. Сацыялістычны байструк курчыўся ў слязах і выў:

— Гэта ён мяне першы ўдарыў! Ён першы ўдарыў мяне!

— Не гані, — зарагатаў мужык. — Мы з барманам бачылі, як усё адбылося. Таму правальвай, хлопча, пакуль гэтая гісторыя для цябе не прыняла новага абароты...

Абліты кавай шукальнік дабермана ўзняўся і перачыкільгаў на другі бок вуліцы.

— Ён табе футболку парваў, — сказаў бармэн.

— Вось паскуда... — разглядаючы лахманы фісташкавага колеру ад *Finn Flare*, сумна прарыпеў я. — Акурат на адбітку „Romantics“ парваў.

¹ Сабака альбо смерць! (ісп.)

Мы пазіравалі з Ленай дзве гадзіны перад фотамастаком, а потым тыдзень чакалі замовы з “Colins” толькі дзеля таго, каб гэты сукін сын парваў плод нашага агульнага салодкага вар’яцтва.

— Трэба выпіць, — жвава адрэагаваў мужык. — Па 150 грамаў сонца кожнаму.

— І па 50 грамаў ветру?! — пацікавіўся бармэн.

— Не. Мне толькі сонца... — усміхаючыся, выпіў я свой фужэр і зваліў.

“Навошта трэба было прыдумляць гэтую дурную гульню? — круцілася ў галаве. — Добра, я прайграў... Прайграў...”

Учора мы з Ленай прыдумалі новае забаўлялава “Суткі без цябе”. Паводле правіл мы разыходзіліся ў шэсць гадзін раніцы. Мусілі не з’яўляцца на кватэры, выключыць мабільныя тэлефоны і бадзяцца па горадзе. Прызам было падарожжа. Пераможца выбіраў маршрут і гатэль. Хто не вытрымліваў да шасці гадзін раніцы — тэлефанаваў, але не факт, што мабільнік аднаго з нас быў уключаны. Не ведаю, ці званіла мне Лена, але да вечара я датрымаўся і пратрымаўся б, магчыма, вечнасць, калі б не кахаў. Мне захацелася ёй патэлефанаваць і сказаць: “Ты мне патрэбна, бо я цябе кахаю! Паедзем ва *Urbanomania* і купім табе новую спадніцу... Дарэчы мне парвалі футболку...”

Я ўключыў мабільнік і набраў нумар.

Механічны голас цыклоідна загаварыў:

АБОНЕНТ ВРЕМЕННО НЕДОСТУПЕН.

АБОНЕНТ ВРЕМЕННО НЕДОСТУПЕН.

АБОНЕНТ ВРЕМЕННО НЕДОСТУПЕН.

АБОНЕНТ ВРЕМЕННО НЕДОСТУПЕН.

АБОНЕНТ ВРЕМЕННО НЕДОСТУПЕН.

GAME OVER.

Цяпер мой сотовы заставаўся ўключаным. Я купіў сабе фіялетаваю кашулю і паехаў вячэраць на таксі ў кафэ “Бяссонне”. Наведвальнікаў не было. Кандыцыянеры лашчылі драпіроўкі лёгкай тканіны на сце-

нах, спакусліва запрашаючы ўладкавацца ля вакна на аксамітнай канапе сярод мяккіх падушак. Я выбраў з меню цёплы салат з грудзінкі качкі пад соусам з казінага сыра, філе цяляці з вермутаў, чарніцамі, бульбяным гратэнам і смажаным грэйпфрутам, крэм-бруле і 200 грамаў брэндзі *Saint Vincent de luxe*.

Фужэр адзіноты на тонкай ножцы напоўніўся цёплым, паўсонным сонцам.

Механічны голас цыклоідна паўтарыў:

АБОНЕНТ ВРЕМЕННО НЕДОСТУПЕН.

АБОНЕНТ ВРЕМЕННО НЕДОСТУПЕН.

Дзверы кафэ расчыніліся, увайшла дзяўчына. Яна агледзела пустую залу і, убачыўшы мяне, падышла да стала.

— Можна з вамі пазнаёміцца? — спытала яна рашчучым ад алкаголю голасам.

Я адкінуўся на спінку канапы і ўпетрыўся на яе — экстравагантныя ўчынкі мяне заўсёды прываблівалі.

— Паспрабуй, — саркастычна ўсміхнуўся я.

Яна нічога не прамовіла і села побач. Я наліў у фужэры брэндзі і мы моўчкі выпілі. Запанавала загадкавае маўчанне.

— Ведаеш, мне заўсёды падабаліся маўклівыя мужчыны, — прамовіла яна.

— М-м-м... Я разумею, што ў цябе агіда на душы... — пачаў я ляпіць з сябе псіхолога. — Разумею, што табе не хочацца вяртацца і табе неабходная мужчынская дапамога, але ў мяне ёсць дзяўчына... Не крыўдуй, мы нічым не абавязаны адзін адному. Ты — абаяльная, у цябе мудрыя вочы. Хочаш, мы разам дзве гадзінкі пакатаемся на джазавым параходзе?

Дзяўчына моўчкі пагадзілася. Я разлічыўся, выключыў мабільнік, і мы сышлі. На набярэжнай было цёпла і святочна.

Зноў пачуўся механічны голас у дынаміку, але абарваўся на паўслове:

АБОНЕНТ ВРЕМ...

Стол знаходзіўся на верхняй палубе, акурат перад сцэнай. Мы пілі чырвонае віно, незнаёмка нешта распавядала пра сваё жыццё, моўчкі палілі і любаваліся начным горадам, слухаючы музыку празьблага саксафона.

— Бачыш таго барадача ў смешным капелюшы? — пытанне спыніла надакучлівую споведзь. — Гэта Самі Хюрскюлахці...

— А хто гэта? — разгублена спытала незнаёмка, узяўшы мяне за руку.

— Фатограф, які прысвяціў дзесяць год жыцця гэтаму гораду, — суха адказаў я.

“Маё прозвішча табе таксама нічога не скажа ў гэтым бяскрайнім мегаполісе”, — плюхнула ў п’янай галаве.

— Слухай, а хочаш паедзем да мяне? — спытала дзяўчына.

— Я ж табе тлумачыў... Не...

Праз гадзіну мы сышлі на бераг.

— Дзякуй табе... На душы неяк лёгка зрабілася, але ўсё адно я не вярнуся да яго... — усміхнулася начная прыгажуня і ўсунула мне паперку з тэлефонам. — Звані, калі што...

— Усё будзе добра, — спагадліва прашаптаў у адказ і пацалаваў на развітанне.

“Якая мне розніца, вернецца яна да яго ці не... Яе справа... Зрабіў, што змог і basta... Гэта толькі знаёмства... Хаця... Як яна цалуецца! Не!.. Навошта мне? Прэч сентыментальныя нюні... Прэч!..” — разважаў я, стоячы ап’янелы на гранітнай набярэжнай і шукаў нумар Лены.

“АБОНЕНТ ВРЕМЕННО НЕДОСТУПЕН”, — праразаў начную цішыню далёкі голас.

— АПЕРАТАРСКАЯ СУКА! — закрычаў я. — ЛЕНА, Я ПРАЙГРАЎ „СУТКІ БЕЗ ЦЯБЕ”! МЫ ПАЕДЗЕМ КУДЫ ЗАЎГОДНА, АЛЕ ЎКЛЮЧЫ ТЭЛЕФОН! УКЛЮЧЫ ГЭТЫ СРАНЫ ТЭЛЕФОН...

Я спыніў таксі і паехаў у “LĚD-LIMON”. Была гадзіна ночы. Каб не клубная карта, мяне б хер пусцілі. Музыка грывела так, што мяне ледзь не званітавала. Я ўзняўся на другі паверх, заваліўся на канапу ў чыл-аўце і заснуў.

Я прачнуўся раніцай на прырэдным сядзенні аўтамабіля — гэта быў вішнёвы “Пежо-207” Лены. Яна сядзела сонная за стырном і чакала, калі звядуць мост.

— Як ты мяне знайшла? — спытаў я, праціраючы вочы.

— Прачнуўся! — зіхнула Лена. — Я табе званіла з паловы на другую, але ты не адказваў... Потым ахоўнік “LĚD-LIMON” узяў твой тэлефон і паведаміў, каб я забрала цябе... Я прайграла “СУТКІ БЕЗ ЦЯБЕ”... Куды паедзем?

— Ты выйграла, табе выбіраць — я тэлефанаваў табе а сёмай вечара...

Зараз гадзіннік паказваў без дзесяці пятую раніцы. Дзве далоні маста пачалі злучацца. Праз гадзіну мы сядзелі на круглай тэрасе ў Рэпіна. Я хутаўся ў плед, піў зялёную гарбату і граў у змейку на мабіле...

— Лена, дык куды мы паедзем? — спытаў я, не адводзячы вачэй ад дысплэя.

— У Курэсаарэ.

— Гэта што ў Фінляндыі?

— Не, у Эстоніі. Спачатку паедзем на аўтобусе да Таліна, а потым на самалёце...

— І што там рабіць?

— Ні хуя, — засмяялася Лена.

— Ад мяне набралася, — усміхнуўся я. — Я цябе абажаю... Ідзі сюды... Суткі без цябе...

Я не дагуляў і паклаў тэлефон на стол.

Змейка ўкусіла сябе за хвост. GAME OVER.

КРОПЛЯ АЛЕЮ

Бэла, ювелірава дачка, прынесла з кірмашу вялізнага чорнага каплуна, каб згатаваць свайму мужу перад яго ад'ездам у Маскву смачны сняданак ды каб таму ў дарозе было што пад'есці. «Бядота з гэтым ваенным камунізмам. Дзякуй богу, жывем у правінцыі, — разважала Бэла, — у Віцебску. Кілбасы, круп ды хлеба купіць можна. А ў Маскве? Як там будзе жыць Марык? І хлеба яму не дашлеш, толькі сябрам прафсаюза, не болей за 20 фунтаў».

У доме ўсе яшчэ спалі. На кухні было ціха, праз вокны імкнуў водар рэзеды, і толькі здалёк даносілася п'яная лаянка рамізініка ды скрыгат трамвайных колаў.

Бэла выцягнула з шуфляды сякерку, адсекла пеўню галаву, абдала яго кіпенем, абскубла, выпатрашыла птушку і паставіла на пліту бронзавую, з цудоўнай цяслянай ручкай патэльнію. Падкінула паленцаў у печку, распаліла і пачала чакаць, калі разагрэецца пліта, але раптам спахапілася: «Божачкі, алею забылася купіць. Ну не ісці ж ізноў на кірмаш. Гэх, была ні была, вазьму ў Соф'і Міхайлаўны ці ў спадарыні Ермалаевай». Бэла ўзяла вялізную бутлю, наліла на патэльнію некалькі сонечных, празрыстых кропель і паставіла на месца, потым узяла другую бутлю і зрабіла тое самае. Хутка на патэльні засквірчэла, запырскала. Мармурова-крывавая кавалкі мяса, пасыпаная перцам і цыбуляй, выпраўляліся на распаленую паверхню, шыпелі, сквірчэлі, браліся смачнай залацістай скарыначкай, купаліся ў гарачым алеі і накіроўваліся ў жароўню, дзе канчаткова запыкаліся,

набывалі мяккасць і румянасць. Па ўсім доме павольна распаўсюдзіўся водар смачнай смажанай курачкі.

Ліловыя хвалі мора захлынулі смарагдава-змрочнае купэ цягніка, сцюард Апалінэр, не зважаючы на слату, адколвае лёд ад айсберга і крычыць: «Месье Мадэльяні, колькі вам пакласці ў віскі?» Спрабую адказаць, але з маёй глоткі тырчаць пэндзлі, на адным з іх цалуюцца акрабаты. Цішыня. Ружовая цішыня. Блакітная цішыня. На падлозе валяецца вугаль. Сабраць яго ды выкінуць. Нізкарослы барадаты мужык парушае цішыню, нешта крычыць Малевічу, потым ператвараецца ў рабога вусатага машыніста — курца опіуму. Па калідоры імчыць Чаплін, за ім немцы. Мама выцягвае мяне праз акно, мы апынаемся на беразе бяскрайняга акіяну, цягнік імчыць далей. На шыльдзе надпіс «PARADIS», але нехта закрэсліў чацвёртую і пятую літары. Я іду купацца, мама назірае за мной. З усіх бакоў абкружаюць стракатыя сіфанафоры, ператвараюцца ў пеўнікаў, коз, як у нас у Лёзне ці Завольшы, плывуць да мяне, жадаюць, каб я пакажытаў іх. Падплывае шэрая афаліна з перабінтаванай галавой і ціха кажа:

«Неўзабаве на вуліцы застаўся адзін толькі габрэй з вачыма прарока. Ён з недаверам паглядзеў на мяне і прамармытаў па-нямецку:

— Гэта габрэй. Ён хутка памрэ.

І я бачыў, што, перш чым увайсці ў дом, ён расхінуў сваё паліто і разарваў па дыяганалі сваю кашулю».

Раптам усё знікае. Няма мамы, няма гораду, няма сямроў, няма Бэлы, я стаю пад блакітным-блакітным небам са шкла, але яно настолькі далёка, што я не магу ўзляцець да яго».

(Пётра Рагоўскі, рукапіс кнігі «Трызненні і сны мастакоў» (1920), захоўваецца ў прыватным архіве Яўгена Рагоўскага, г. Масква)

Марк прачнуўся ад прысмаку птушыных пёраў у роце і крыкаў на кухні: «Воровка! Я вчэра карандашом пометыла, сколько у меня масла оставалось! Софья Михайловна, проверьте, может — и у вас из бутылки масло умыкнула эта... жидовка!» Пачулася валтузня, заплакала Іда. Марк падхапіўся і пабег на кухню. Вера Міхайлаўна Ермалаева шалёнымі вачыма сустрэла яго. Непадалёк у куце сядзеў Казімір Севярынавіч і піў гарбату з цукрам у прыкуску, рабіў выгляд, што яго не цікавіла спрэчка жанчын: «А, Шагал пришагал, чёрт, чтоб я не шагал, как Шагал! Ты же сегодня в Москву собирался. Не обижайся. Ну, повздорили бабы на кухне, помирятся! Вот увидишь!.. А ты, братец, всё вещи малюешь, на быте замешался, чужд тебе супрематизм, а ведь революционное искусство беспредметно. Давай я тебе объясню его суть!..»

Марк не хацеў слухаць гэтую сатанінскую казань, тым больш што чуў яе сотні разоў. Ён развярнуўся, ляпнуў дзвярыма і вярнуўся ў пакой, супакой Бэлу з Ідай, якія не маглі стрымаць слёз: «Усё будзе добра, не хвалюцца! А зараз трэба збірацца ў дарогу». Праз некалькі хвілін уся сям'я рушыла да вакзалу. Пакуль ішлі да царквы Звеставання, маўчалі, толькі Бэла моўчкі выпірала слёзы. Калі выйшлі на мост, яна ціха загаварыла: «Марык, я бачу, як ты пакутуеш. Гэты Малевіч зрабіўся валадаром Віцебску. Да яго перабеглі амаль усе твае вучні, яны табе здрадзілі, кажуць, што ты не шаманіш у сваіх карцінах, а шагаліш. Табе плацяць менш, чым астатнім. Цябе ненавідзяць, яшчэ некалькі год — і цябе разарвуць разам з тваімі палотнамі. Табе патрэбен Парыж. Ты нарадзіўся ў Віцебску, тут магіла тваёй мамы, але твайму жывапісу патрэбны Масква, Петраград або Парыж».

Марк нічога не адказаў, моўчкі абняў Бэлу з Ідай і пацалаваў абедзвюх. Па Вакзальнай вуліцы пайшлі

няспешна, было шмат часу, у «Гіганце» паглядзелі карціну «Імігрант» з удзелам Чапліна. Ранішняя крыўда і адчай мінулі, а разам мінулі хвіліны блізкасці — надышоў час расстання. Аграмадны, з вялізным загадкавым надпісам на катле «РП №748» цягнік (у 1919 ён з Саратава прывёз хлеб у Віцебск), пасопваючы парай і пускаючы блакітна-вохрыстыя клубы дыму, падышоў да платформы, скалануўся, як курэц опіуму ад добрай зацяжкі, і сцішыўся. Людзі памкнулі займаць свае месцы. Марк крыху пастаяў на пероне, шчыра абняў Бэлу з Ідай і сеў у вагон. Праз хвіліну жалезна-драўлянае цела цягніка тарганулася. Шыба апусцілася, і з цемры купэ паўстаў Марык. Ён несупынна пасылаў паветраныя пацалункі і нешта казаў, але перастук колаў і свіст паравоза заглушалі словы. Абрысы родных на пероне рабіліся ўсё меншымі, і раптам Марку здалася, што перад ім малевічава Сялянка з каромыслам і дзіцем. «Цур мяне», — на момант Шагал заплюшчыў вочы, а калі расплюшчыў ды зноў зірнуў у акно, перад ім ужо мільгалі неахайныя, касабокія хаткі Маркаўшчыны — ускраіны, што атрымала назву ад Маркавага кляштара.

* * *

Мінулі часы. У доме на Бухарынскай нічога не мянялася. Усе сцішана чакалі развязкі. Нават праца Малевіча «О Я и коллективе» нікога гэтак не цікавіла, як працяг дэбатаў пра ўмеранасць у мастацтве і прадметнасць. Дзень пры дні чакалася вяртанне Шагала з Масквы...

...Цягнік прыбыў у Віцебск са спазненнем на пяць гадзін. Палымяны, рашучы мастак, Марк не паехаў на трамваі, а пайшоў пешкі, разважаў, спадзяваўся, што ўлады падвысяць яму аклад, вучні кінуць незразумелыя супрэматычныя формулы і вернуцца, але яго чакала расчараванне. На будынку, дзе раней раз-

мяшчалася шыльда «Вольная акадэмія», цяпер красавалася іншая — «Акадэмія супрэматызму». Марка Захаравіча ніхто не сустрэў. Ён адчыніў дзверы, але ніхто ня выйшаў яму насустрач. Прышчаваты малады хлопец, які некалі вучыўся ў акадэміі, але амаль усе заняткі прагульваў, цяпер вылецеў аднекуль з-за рога і закрычаў ад радасці:

— Марк Захаравіч, вы?!

— Я. Слухай, Васька, а дзе ўсе?

— Дык вас паехалі сустракаць, Марк Захаравіч, найначай!

Шагал пакруціў галавой і пайшоў далей. І ў гэты момант да яго выйшла Бэла, як заўсёды эlegantная, прыгожая, з гонарам. «Марык! Якая я рада я бачыць цябе! Як мы цябе чакалі! А нам з Ідачкай ніхто не гаварыў, што ты прыедзеш!»

— Так, ніхто... — адлучана паўтарыў Марк.

— Марык, ты не захварэў? — Бэла спуджана памацала мужаў лоб. І ў гэты ж момант яе азарыла: — Я зразумела. Я ўсё зразумела. Нам неадкладна трэба з'ехаць адсюль. Цябе ненавідзяць, як і раней. Ты загінеш тут як майстар, аддаўшы гэтаму гораду сябе дарэшты. Давай з'едзем адсюль.

Мастак прамаўчаў, толькі спагадліва ўсміхнуўся ў адказ, узяў Бэліну руку і пацалаваў яе.

У гэты момант пачулася, як расчыніліся ўваходныя дзверы. Гэта вярнуліся Лісіцкі, Малевіч, Ермалаева і Суэцін. Па ўсім будынку разносіўся вясёлы голас Казіміра Севярынавіча: «...его академия была как заплесневевший погреб, в котором самобичуют искусство. Он — торговец старьем. С гордостью я плевать хотел на его предметность, плевал на академизм. Сколько раз я твердил ему: «Марк, брось любовь, брось эстетизм, брось чемоданы мудрости, ибо в новой культуре твоя мудрость смешна и ничтожна. Мы, супрематисты, бросаем тебе дорогу. Спеш! Ибо завтра не узнаешь нас». А он, что бы вы думали?

Молчит! Ну, молчит и молчит, молчит и молчит. И-и-ить, мать его так!»

Гэта стала апошняя кропляй, якая перапоўніла душу. «Мы больш тут не застанемся», — рашуча заявіў Марк. Некалькі дзён Шагалава сям'я не выходзіла з пакою, а потым назаўсёды пакінула Віцебск.

19 чэрвеня на пасадку Марка Захаравіча прызначылі Веру Міхайлаўну Ермалаеву.

ТАТА, ТЫ МНЕ ПАТЭЛЕФАНУЕШ?

Хлопец зусім не быў падобны да вадаправодчыка — дахадзяжнае цела, патлы да плеч, рукі ў шнарах. Відаць, гэты сраны падар, спрабаваў скончыць жыццё самагубствам. У сраку ён, безумоўна, трахаецца лепш, чым рамантуе, — думаў я, калі ён гадзіну вазіўся з батарэяй ацяплення. Размаўляць з вадаправодчыкам не было жадання, заставалася толькі паліць і чытаць “Из рук в руки”.

— Усё гатова. Праз паўгадзіны ў кватэры будзе цёпла, — ціхі голас выцягнуў мяне з абвесткі «Молодой человек ищет друга для всестороннего общения».

— Блядзь, якая сука дала мой нумар тэлефона? — прашыпеў я і ад злосці задавіў у попельніцы недакурак.

— Я кажу, усё гатова. Будзе цёпла... Труба засмецілася... — паўтарыў вадаправодчык грамчэй.

— Я не глухі, — нервова праціраючы твар, прапеў я голасам Фрэдзі Мэркуры.

Разгублены хлопец з перапэцканым тварам і развадным ключом стаяў, як клоун з папугаем. Побач валялася старая валіза, у якой ляжала пакулля, нібы цыркавы пудзель.

— Bravo! — з’едліва, пляскаючы ў далоні, сказаў я. Потым, усведамляючы, што гэтым крыўджу чалавека, пацікавіўся. — Слухай, а гарэлкі не хочаш?

— Дзякуй! Я не п’ю.

— А кавы?

— Душа засмецілася? — спытаў вадаправодчык, відаць, адчуў, што мая пагарда зблыталася з нервознасцю.

— Так!.. Каву моцную? З вяршкамі? — мой голас палагаднеў.

— Проста моцную...

Я моўчкі паплёўся на кухню. Іншы вадаправодчык даўно б засадзіў мне разводным ключом па хлябалу, убачыўшы тысячу еўра ў цукерачніцы. Калі вярнуўся, хлопец з цікавасцю разглядаў паліцы.

— У вас шмат кніг!

— Шмат... Але давай на “ты”. Як, дарэчы, цябе зваць?

— Мяне зваць Ешу. А цябе?

— Ешу... Нармальнае старазапаветнае імя... Бог — дапамога, — іранізаваў я, радуючыся, што патлаты чувак натхніўся аўрай маёй кватэры. — Кліч мяне тады Буда Дзіпанкара.

— Мяне насамрэч зваць Ешу! — сур’эзна гнаў хіпар-вадаправодчык. Глыбокія, цёмныя вочы ўтрымоўвалі неверагодны спакой.

— Харэ заліваць! Анашы абкурыўся?

— Не... Табе пашпарт паказаць?

— Ну цябе на хер разам з пашпартам!

Я засмяяўся — у суботу я быў дзеля жартаў Будам, але Будам Шак’ямуні. Але ў панядзелак прыперся гэты патлаты підар і аб’яўляе сябе Месіяй. Піздзец, у гэтым жыцці ўсё дагары нагамі. Смех скончыўся.

Ешу спакойна стаяў ля кніжнай шафы, раптам выцягнуў энцыклапедыю “ІМПРЭСІЯНІЗМ”, разгарнуў на старонцы з рэпрадукцыямі Дэга і запытаў:

— Ты іх усе чытаў?

— Так... Але для жыцця гэта не мае аніякага значэння. Keine Bücher dieser Welt bringen dir kein Glück².

— Што?

— Нічога! Гэта ўсё словы...

² Герман Гесэ: “Ніводная кніга свету шчасця табе не дасць”.
(ням.)

— Ты — філосаф?

— Не!

— Пісьменнік?

— Не!

Вадаправодчык адклаў энцыклапедыю ўбок і падышоў да паліцы са слоўнікамі.

— Ты — перакладчык! — радасна сказаў ён

— Няхай, будзе так...

— Ты — разумны.

— Досьць піздзець, Ешу, пра высокае. У сённяшнім свеце не цэніцца розум. Homo habilis — чалавек умелы — валадар усяго. Homo sapiens дэградаваў... Чалавек умее здабываць жратву, націскаць на правільныя кнопкі, але пачынае блытацца ў сваіх думках і пачуццях. Ён не здольны даць адказ свайму “Я”, ён блытае каханне з інтрыгай, сяброўства са спажываннем...

Свіст імбрыка не даў кіпеню маіх думак выліцца на пліту душы Ешу. Я збегаў на кухню і, разліваючы па філіжанках каву, задаў кароткае пытанне:

— Скажы, Ешу, ты — шчаслівы?

— Так. Жонка, дзіцёнак, праца... — на твары з’явілася шчаслівая ўсмешка.

— Табе падабаецца праца? Шчыра кажу, не цягнеш на вадаправодчыка...

— Чаму? Я працую на гэтым месцы два гады.

“Два гады працуе! Ключ нават у руках трымаць не ўмее! Увогуле, хто яго выклікаў, гэтага зацюканага мудака? — маўклівы сарказм разам з цукрам высыпаўся ў філіжанку.

— Трэба прасцей ставіцца да жыцця, — спакойна замямліў Ешу, гартаючы каталог піцерскіх прастытутаў “Рандэву”. — Павер — чым мардавацца ў кабінце, шукай уцех на гэтым свеце. Вальней жыві і смела шпар без летуценняў розных там і мар.

— Ого! Маналог Мефістофеля! А кажаш, два гады... — веданне літаратуры канчаткова адпусціла мае ўнутраныя тармазы. — Я і живу вольна... Але

першага снежня — у дзень барацьбы са СНІДам, адбылося наступнае. Раніца праляцела пад знакам адзіноты і “целомудрыя, которое даёт 100% зашчыту ад СПІДа”. Сярэднявечная дурасць спачатку была парушана званком маёй стрыечнай сястры з Мінску. У мяне вельмі прыгожая сястра — персідскі твар пад хвалістымі валасамі, сакавітае цела, дарагія і густоўныя шмоткі, касметыка, парфума.

У нас з сястрой шмат агульнага для размоў — кіно і кнігі, падарожжы і бестурботнасць, толькі ў адным нашы погляды разыходзяцца — яна багоміль мужчын, я багомлю жанчын — але і гэта мы ўмеем факусаваць ў прамень душэўнасці. Нашу размову ў першы дзень зімы напаўняла цеплыня шчырасці, быццам мы былі не за сотні кіламетраў, а побач... зусім побач... З гэтай прычыны я не люблю інтэрнэт — ён не перадае інтанацыі. Пасля пазваніў Эльдар — адзін з самых блізкіх маіх сяброў. Ён кінуў прышчавую сучку, якая імкнулася нас пасварыць, накарміць рознай брыдотай, і паведаміў, што паедзе са мной на прэзентацыю, а таксама, што тэатр з Бона зацікавіўся яго п’есай, а я буду яе перакладаць. Вечар здаваўся казкай. Ешу, у заснежаным Віцебску казкі робяцца рэальнасцю, табе так не падаецца? Маўчыш, тады слухай!

Дзяўчынка зноў націснула на кнопку мабільніка і, калі ўсё навокал замігцела рознакаляровымі агенчыкамі, убачыла ў з’яўні дысплэя сябра, такога непрадказальнага і светлага, такога добрага і ласкавага.

— Мне трэба з табой сустрэцца, — закрычала дзяўчынка, — вазьмі, вазьмі мяне да сябе! Я не хачу, каб ты сыходзіў, калі скончацца грошы на тэлефоне, каб не знікаў, як цёплы ложкак, як водар гарбаты і цудоўная калядная пальма... Не, не пальма, а елка!

— Слухай, не ляпі з сябе Герду, — голасам злапонага троля пачаў я. — Ты ж павінна быць на вяселлі.

— Яно скончылася... Мне халодна і самотна... Ты мне патрэбны...

— Праз паўгадзіны буду, — ледзяны аскепак у сэрцы расплавіўся.

Мы сустрэліся ля ратушы. Яна ішла ў кароткай спадніцы, чорныя віхуры развіваліся ў ветры Шагала, а з вачэй цяклі горкія слёзы. “Напэўна, расчулілася на свяце, не злавіла букет, быў галімы банкет і тамада”, — барочнымі вежамі ратушняй плошчы высіліся мае думкі. Я падышоў, моцна абняў і пацалаваў яе.

— Што здарылася? Чаму белы свет табе раптам падаўся шэрым? — схіліўся я над расчырванелым вухам.

— Мне кепска... Лепш раскажы, як тваё жыццё... Мне кепска... — трымцела ад холаду дзяўчына. — Я хачу паліць.

— Паліць?.. — я ведаў, што яна два тыдні ўжо не дакраналася да крэсіва і тытуню.

— Так! Я хачу паліць... Давай зойдзем у якую-небудзь браму... Мне кепска...

— Усё будзе добра, — стойкім алавяным голасам прагучаў мой адказ. Я адчуваў, што ў катле яе галавы бурліла варыва не горшае за вядзьмарскае. Мы былі адзіныя за ратушай у тую марозную ноч, я пацалаваў яе яшчэ раз, але ў адказ чулася толькі:

— Мне кепска... Мне самотна... На попельным небе ніводнай зоркі, нехта скраў месяц.

Я павёў яе ў браму на Успенскай. Яна выцягнула дзве цыгарэты з ментолам, у маёй руцэ чыркнула запальніца. Мы запалілі — панавала маўчанне. На ратушным гадзінніку было без чвэрці адзінаццатая. Цыгарэты пагаслі. Казка скончылася.

— Гэта з-за мужчыны? — пытанне ў падваротні рэзанула нажом маньяка.

— Так... — дзяўчына заплакала.

— Verdammt³... — перайшоў я на нямецкую. — Dreckluder.

³ Пракляцце... Брудная сцэрва. (ням.)

— Я не разумею па-нямецку.

— Якога хуя ты званіш мне ў такі час? Каб я разграбаў тваё дзярмо?

— Не...

— А што?

— Проста...

— Карацей, гэты казёл трахнуў цябе ў попку і не разлічыўся. Так? — мой позірк ў акулерах быў пранізілівей за рэнтгенавыя прамяні.

— Так... Ён мяне кінуў... Я разумею, што я — свалачня... З сябрамі так не робяць...

— Ха, сябрамі! Не, Юлька... Ты — горш, ты — сцерва! — голас гучаў спакойна, але ў душы балявалі зэрці — цудоўнае пачуццё.

— Дапамажы мне! — словы таннага пакаяння.

— Чым? Зрабіць масаж гематомам, што пакінуў гэты юрлівы падар? — Калі б перада мной стаяў мужык, а не дурная інстытуцкая шлюшка, я б рэальна яму пздануў у мурло і пайшоў дрыхнуць.

— Не... Я хачу гарэлкі...

— Добра, — дадаваць грахі — мая прафесія.

Мы пайшлі павольна на кватэру. Маўчанне панавала ў марозным паветры, але ў маёй душы трымфавалі блюзавыя гітары — грэшныя сяброўкі віцебскіх шынкоў. Суседзі дрыхлі, толькі адзіная бабка-стукачыха дзяжурыла ля вакна, каб потым раніцай паведаміць: “Перакладчык А. прыйшоў з нейкай Б. ноччу. Асоба Б. высвятляецца”.

— Ты прыгатуеш гарбаты? — запыталася дзяўчына, не паспеўшы распрануцца.

— Ага, Юлька, аж два разы! Гарбата — у кавярні!

— А вершы пачытаеш?

— Ні радка не помню...

— Не помніш уласных вершаў? Зусім?

— Я ні хуя не помню... Хадзем на кухню.

Мы селі.

— Ты хацела гарэлкі...

— Ужо не хачу.

— Што ты мне, блядзь, мазгі пудрыш, — я наліў лафітнік да краёў.

— Чаму яна чырвоная?

— На менструацыі настоеная — вось і чырвоная. Пі і маўчы, не атручу!

Алкаголь знік у блядскай пашчы. Запанавала цішыня...

— Раскажы верш.

— Добра... Адзіны, толькі ад'ябіся... Ясеніна пра-чытаю.

Пасля радку “Коль роділся я поэтом, то целуюсь, как поэт” я пацалаваў яе ў засмокт.

— Не трэба...

— Што не трэба? Што не трэба? Ты хочаш, каб я выслухаў усю танную гісторыю пра трахадром... Не буду — раз'юшанасць і цынізм напаўнялі грудзі. — Зварніся да псіхалага. Што за кныханне перад Калядамі! Дарэчы, як ты будзеш разлічвацца за сапсаваны мне вечар?

— Што значыцца — разлічвацца?

— Мае паслугі слухача каштуюць 25 еўра. — Цынізм матэрыялізоўваўся ў лічбы.

— Запішы на мой першы заробак.

— Добра. Не забуду. Дарэчы, Юлька, ты мне яшчэ павінна дзве карціны. Альбо ты з-за ператрахаў забылася?

— Не... У цябе ёсць песні “ДДТ”?

— Ёсць... Пайшлі ў пакой...

На канапе мы з'ядналіся ў лёгкім петынгу. Яе гарачыя, налітыя грудзі пад аксамітнай вячэрняй сукенкай, пяшчотная шыйка і ахуенныя панчохі на гладкіх сцёгнах...

— Раскажы пра вяселле, — здзекваўся я, паставіўшы песню “Осенняя” на гереат.

— Падаравала 100000 ў капэрце... Бацька нявесты грэблівая глядзеў на мяне з-за гузакоў... Хлопец

не звяртаў на мяне ўвагі. Дзіўна, у тваёй кватэры гадзіннікі паказваюць розны час. У гэтым пакоі — заўсёды палова на сёму... Толькі ты — сапраўдны сябар.

— Захлопні пашчу! Які я табе сябар? У пазамінулы раз ты жалілася, што хлопца ў цябе няма, грошай, працы... Хлуслівая дрэнь!

— Лайся на мяне, мне гэта неабходна!

— Ябаць вас усіх па самыя гланды, самадайкі! — эмоцыі пёрлі з мяне, як з фантана. — У Віцебску... Блядзь, ва ўсёй краіне жывуць ідыёткі, якія забіваюць свае мазгі спермай... Мазахісткі і неўратычкі, скіраваныя на бацьку...

На твары Юлькі чыталася задавальненне:

— Слухай, а транспарт які-небудзь ходзіць? — яна хацела выклікаць шкадаванне.

— Не! Паедзеш на таксі!

— Грошай няма...

— Значыць, пойдзеш пешкі...

— Табе прыйдзеца мяне праводзіць...

— З якой гэта радасці?

— Тады застануся начаваць у цябе.

— Пераначуеш у іншым месцы...

— Ты мяне выганяеш?

— Пакуль не...

— Слухай, а ў мяне бацькі няма. Мне год быў, калі... Маці выхоўвала з бабуляй, а яны вельмі стрыманыя людзі, патрабавальныя, педантычныя... Я хачу, каб ты быў маім бацькам...

— Ай ты — мая дачушка-блядзюшка, — іронія і эрэкцыя натхнялі мяне. — У нашай замучанай краіне палова жанчын жыве ў адзіноце, таму яны кожныя чатыры гады выбіраюць сваім дзецям аднаго і таго ж бацьку. Наша грамадства хворае на неўрозы, мы падыхаем ад Чарнобылю і дрэннай вады, мы развучыліся адчуваць... Я не вінавачу жанчын, гэта з-за мужыкоў — процьма алканаўтаў, вар'ятаў, бытавых

агрэсараў, імпатэнтаў, маральных уродаў. Я належу да мужыкоў, але мне насраць на будучыню, бо нічым ужо нельга дапамагчы, свае мазгі не перасодзіш іншым. Я балюю падчас халеры...

— Мяне заўсёды падкупала твая лёгкасць быцця. Як бы самой навучыцца гэтаму?

— А давай зоймемся сексам?

— Не...

— Што зноў не так?.. Я табе не падабаюся?

— Падабаешся...

— Я вельмі худы для цябе?

— Не... Гэта наадварот мае нейкі шарм... Разумееш, ты вельмі разумны, а я трахаюся з бязмозглымі, якія не читалі Фрома і Біблію, Каран і “Уліса”, “Трыумфальную арку” і меланезійскія міфы.

— Піздзец! — закрычаў я, напэўна, разбудзіўшы суседзяў, — Вадаправодчыкам, слесарам, дворнікам, алкашам, даунам даеш... Малайчына, Юлька! У твайго блядства не адняць міласэрнасці.

— Гэтаму дауну, які кінуў мяне, было 18 год.

— Ён — не даун, ён — геній! На хуя ты яму? Ты для яго старая!

— Крыўдзіш...

— Табе ж падабаецца. Ну што, перадумала?

— Наконт чаго?

— Наконт секса...

— Не... не дам.

— Ну і піздуй да мамы...

Юлька апранулася, памкнулася абняць, але я адштурхнуў яе, сказаўшы: “Да жыцця трэба ставіцца з лёгкасцю. Вучыся!” Дзверы зачыніліся. Было чуваць, як яна стаяла пад дзвярыма, а потым сказала...

Ешу, які слухаў усё моўчкі, абудзіў сотаваы. Званіла яго маленькая дачка. Яны пяшчотна гаварылі, але слоў нельга было разабраць, толькі напрыканцы дзіцячы голас прамовіў: “Татачка, ты мне патэлефануеш?” Ешу паклаў слухаўку і, глядзячы на мяне

сваімі спакойнымі вачыма, спытаў: “І што яна табе сказала, калі сыходзіла?”

— Татачка, ты мне патэлефануеш? — з усмешкай сказаў я. — На канапе і сподачку засталіся пацеркі-слёзкі ад вячэрняй сукенкі Юлькі... Дзяўчынка ішла марознай ноччу дадому адна. Яе шчокі гарэлі... “Дзяўчынка адагрэлася”, — казалі міліцыянеры. Ешу, усё часцей сабе я нагадваю чэхаўскага Ёныча: “Гэта вы пра што? А? Каго? Гэта вы пра якую Юльку? Гэта яра тую, што трахаецца з даўнамі?”

Вадаправодчык яшчэ крыху пасядзеў і сышоў, забраўшы з сабой каталог “Рандэву”. Пазаўчора я даведаўся сапраўднае імя Ешу — Аляксей Супруненка. Чатыры гады таму, калі ён вучыўся ў нейкім сталічным універсітэце, у яго дыягнаставалі шызафрэнію — ён бегаў па аўдыторыях і крычаў ад імені Месіі пра хуткі канец свету. Ешу нават прасіў, каб яго прыбілі да крыжа — вось адкуль былі ў яго шнары. Пасля шпіталю ён змог уладкавацца толькі вадаправодчыкам — я мог бы сказаць, што яму пашанцавала, але ў нашай краіне любяць вадаправодчыкаў і вар’ятаў.

Таму кожны раз у чатыры гады мы выбіраем бацьку і павольна паміраем ад анкалагічных захворванняў, алкагалізму, адзіноты, развучыўшыся адчуваць і спаčuваць, але навучыўшыся спажываць і націскаць на правільныя кнопкі.

БАЯНІСТ ЛУКАШ

Я прагнуўся а пятай гадзіне вечара і адлучана ўтаропіўся ў нябесна-блакітную столь; нерухома ляжаў, захінуты ў наскрозь прамоклае ад уласнага поту пакрывала, быццам немаўля ў пялюшках, і беспрычынна плакаў. Пасярэдзіне спальні, быццам матрос на пратэзах, у такт майму арытмічнаму сэрцу тупаў усімі чатырма канцавінамі стол, на якім ў глыбокім тазіку праз лазуркавае мроіва плыла шкляная мадэмуазэль «Марціні» ў абдымку з пузатым, як швейцарскі сыравар, збаном. На плеченых крэслах спалі палюбоўнікі — мае скураныя штаны, ільняная кашуля і дзявочыя трусікі. Люстра глядзела на ўсю гэтую багемную гуртавую сваім пустым срэбраным вокам. Я па-гудзінеўску вызваліў рукі з баваўняных уціхамірвальнікаў і дакрануўся да рамкі партрэта, які вісеў над галавой. Прыгадаць прозвішча мастака аказалася немагчыма — клапатлівая сьвядомасць апошнія дні рабіла ін'екцыі забыцця. Першы тыдзень было балюча, другі — не памятаю, трэці — мною занялася яшчэ і нянька-падсвядомасць. Ад змрочных думак ратаваў толькі папскі крыж напаўструхнелай шыбы. Я яшчэ раз зірнуў на партрэт, потым на стос фаліянтаў, на бронзавую фігурку Авіцэны і ў думках, не зводзячы з алейнага падвойніка вачэй, запытаўся: «Спадар антыквар, колькі вы дасце мне за гэтую калекцыю кніг?» «Выкіньце ўсё на сметніцу, гэта не каштуе ані даляра!» — пачулася з падваконня. «Вы здэкуецеся з мяне... Учора забралі срэбраны адбітак «Мяшэчніцы»... Гэта нахабства! Нахабства! На... х...» Я маланкава скінуў пакрывала

на падлогу, раз'юшана расчыніў фрамугу, і піраміда з папяровых блокаў чалавечых ідэй павалілася ў цёмнае прадонне вуліцы. Букіністычныя рарытэты глуха плюхнуліся ў лужыну. Спуджаная чарговым маім прыпадкам муха ўзляцела з мармурова-халоднай бульбіны, села на бляшаны рукамыйнік і малітоўна склала пярэднія лапкі.

Я схапіў акамянелы клубень і шпурнуў следам на крамяніста-попельны тратуар. Унізе пачулася ляянка і валтузня — бяздашнікі пачалі сварыцца з-за дарункаў, што нечакана зваліліся ім з прытулку мрояў, потым праклёны цёткі Марты з першага паверху, яе цяжкія крокі, керхеканне і шкадаванне. Я зачыніў акно і прыглушыў святло. На хвіліну надышло супакаенне, якое раптоўна ператварылася ў суцэльную безвыходнасць. Нядужае цела зноў укрылася буйным потам, але я, хістаючыся, дачыкільгаў да стала, праглынуў жменю заспакаяльнага і прыпаў вуснамі да мадэмуазэль «Марціні».

Ліпеньская цеплыня разлілася па астэнічным целе. Жыццярадасная, інтымна-прыцішаная мелодыя саксафаніста гучала ў гарачым, як начны клуб, чэрапе. Тленная абалонка цяпер кіравалася боскай, гарманічнай мелодыяй, якая пераносіла мяне ў самае сакральнае пасля ложка месцейка — ванны пакой. Самнасам з унітазам чалавек прымае выгляд багамольца або мысляра, але, як ні круці, позу вечнасці чалавек прымае толькі ў купальні. Калі ванна напоўнілася, я закінуў у вадзі водарных мядзеведзек з марскай солі, расслабіўся і заснуў. Абудзіла мяне а дзясятай гадзіне вечара поліфанічная сімфонія № 40 Вольфганга Амадэя Моцарта, якая, дзякуючы вынаходніцтву партатыўнага тэлефона, ператварала салон пратохлага аўтобуса ў сталічную філармонію, а местачковы кірмаш — у элітны клуб знаўцаў класічнай музыкі. Я ўзяў тэлефон ручніком, націснуў на кнопку і прыклаў да вільготнага вуха.

— Алё...

— Серж, прывітанне, — на другім баку пачуўся прыемны дзявочы голас. — Чаму не заходзіш? Ты мне не тэлефанаваў?

— Прывітанне... Заходзіў... Раніцай тэлефанаваў, — я спрабаваў гаварыць бадзёра, але ўрэшце прамямліў нейкую лухту: — Твой брат сказаў, што...

— Які брат? Ты што, не пазнаў мяне? Серж! — у голасе пачулася ўстрывожанасць. — Няма ў мяне ніякага брата. Гэта я, Лёля...

— Лёля? — млява перапытаў я. — Ах, так... Прабач...

Свядомасць, як раўнівая сядзелка, упарта хавала ад мяне фотаздымкі ўспамінаў, баючыся, што я зноў пачну захапляцца, абагаўляць усё летуценнае, замест таго каб піць горкую мікстуру жыцця.

— Нарэшце... Успомніў...

— Я вельмі рады чуць твой голас, даражэнькая.

— Слухай, ты не захварэў? Што з тваім голасам? — занепакоенасць узрасла.

— Учора выступаў ва ўніверсітэце...

— Якім універсітэце?! Учора была нядзеля! — крыкнула Лёля, а потым заплакала. — Ты зноў пачаў піць? Што цябе можа выратаваць ў гэтым жыцці?

— Каханне.

— Што ты ў ім разумееш, чэрствы прайдзісвет? Ты думаеш, толькі табе аднаму цяжка? Ты мог бы мне проста патэлефанаваць...

— Супакойся, даражэнькая, супакойся. У каханні я разумею, што толькі ты для мяне адзіная і самая пяшчотная; таму я не жадаў награвашчваць сваімі праблемамі тваё дабрадзейнае сэрцайка. Я не забыў нашай серады...

Я хлусіў, бо шкадаваў Лёлю, хлусіў, бо ў нядзелю мог толькі ад аднаго яе пацалунку расплакацца, як трохгадовы хлапчына. Яна б абавязкова спытала, што здарылася, і мне трэба было б расказаць, як маю

маці не пускаюць да мяне праз мяжу, як на маіх вачах машынай збіла сабаку, як тры галерэі запар адмовілі мне ў інсталяцыях і яшчэ тысячу дробязяў, якія маглі параніць ласкавае, але не па маладосці хворае сэрца маладой латышкі.

— Я адчуваю сябе шчаслівым толькі з табою, — прадоўжыў я, — і мне неабходна сустрэцца. Неадкладна.

— Ты прыйдзеш толькі дзеля мяне? — голас Лёлі гучаў усцешана.

— Канечне. Мне неабходна паведаміць табе нешта вельмі важнае.

— Ты вельмі мілы... Я абавязкова прыйду. Дзе мы сустрэнемся?

— «Витебский трактор» на Ратушнай плошчы, апоўначы.

— Вельмі файна. Я буду чакаць цябе, каханы.

— Я цябе таксама. Цалую і надзейна абдымаю. Да сустрэчы.

Паклаўшы трубку, я хуценька прыбраў свой пакой, пагаліўся, схапіў з камоды партманэт і выйшаў з кватэры. На першым паверсе мне сустрэлася цётка Марта, фігура якой у масянжовым святле калідору нагадвала нерасфарбаваную матрунку.

— Добры вечар, спадар Сяржук! Куды вы сабраліся ў такое ветранае надвор'е?

— Добры вечар, цётхна Марта! Пайду крыху прагуляюся... мне нешта кепска на душы.

— Вы сябе зусім не шкадуеце! Ну зусім!..

— Кіньце, цётхна Марта! Калі я буду сябе шкадаваць цяпер, у старасці я буду шкадаваць, што шкадаваў сябе ў маладосці.

— У вас заўсёды знойдзецца адказ, — з разгубленай усмешкай прамовіла цётка Марта і, ужо збіраючыся развітацца, запыталася: — А кнігі павыкідвалі навошта? Такія цудоўныя кнігі! І на вуліцу! Дзякуй богу, я паспела, бяздашнікі б парасцягалі іх сабе на самаскруткі.

— Бяздашнікама яны больш патрэбныя або гандляркам семкамі. Быццам вы зрабіліся б шчаслівай, калі б прачыталі ўсю класіку свету? Ці ваш муж кахаў бы вас гэтак палка, як і раней, ці ў адначасе ва ўсім свеце запанавала б справядлівасць і чалавечалюбства? Усе гэтыя ісціны, перапісаныя мільёнамі графаманаў, вядомыя здаўна... — мне зрабілася спякотна, было цяжка дыхаць. — Досыць. Нешта я зноў разгарачыўся. Лепей скажыце, ці не знойдзеца ў вас пары таблетака заспакаяльнага і парасона? Гляджу, лівень можа пачацца!

Цётка Марта, разумеючы ўсю юнацкую максімізаванасць маіх слоў, па-сваяцку ўсміхнулася і цярдліва, са шкадобаю, прамовіла: «Для цябе ў мяне знойдзеца ўсё. Ой, які ты схуднелы! Не жадаеш гарбаты?»

— Дзякуй вялікі! Потым неяк...

Забраўшы парасон і развітаўшыся з гаспадыняй, ля збочыў з Магілёўскай вуліцы і павольна пакрочыў па брукаванай дарозе. У некаторых дамах гарэла святло, яшчэ пахла вячэрай і салодкай гарчыцай. Была без дваццаці дванаццатай. На Тэатральным мосце, каля помніка Пушкіну, мяне ледзь не збілі двое малых веласіпедыстаў. Я вылаяўся на іх, але яны прамаўчалі і пашпарылі яшчэ шырэй. Абмінуўшы бухгалтарскую школу і піўны намёт «Мікалаеўскае», ля галерэі я ўбачыў Андрэя Духоўнікава, які здаля махнуў мне рукой і знік разам з гуртом нямецкіх мастакоў у сваім атэлье.

З Лёляй мы сустрэліся на брукаваным кругляку Ратушнай плошчы, як дзве стрэлкі на гадзінніку ратушы, акурат апоўначы. Па дахах забарабаніў золкі дождж, але дэпрэсіі, што часцяком восеньскімі вечарамі зацякала ў душу, як у вадасцёкавую трубу, цяпер не было. Яе цыганскім посвістам адганяў вецер разам з бясконцым табуном воблакаў за далягляд думак пра Адзіную.

Шчанычае скуголенне падваротняў заглушалі пар-

цаланавыя званы на барочнай вежы, якія знізу здаваліся часткамі разбітага вечнасцю месяца. Пастаяльцам невялічкага гатэлю, што месціўся на правым баку плошчы, магло падацца ў васковым святле ліхтароў, што дзве вытанчаныя фігуркі верасьнёўскіх бестурботнікаў застылі ў пацалунку па волі рэжысёра яванскага тэатру ценяў. Адзіны агенчык гарэў у акенцы дому Давіда Сімановіча. Вецер падзьмуў мацней, і Лёля прытулілася галавой да маіх грудзей ды ледзь чутна прашаптала: «Мне вусцішна...»

Я разгарнуў парасон, абняў прадроглую дзяўчыну і суцешыў: «Супакойся, усё будзе добра. Хадзем у клуб, табе трэба сагрэцца».

Мы спуціліся па шэрых прыступках у магічны скляпок клубу «Даугава». Тут панавалі настрой бестурботнасці і хатняя цеплыня, якія дапамагалі забыцца пра ліхтугу і будзённасць. Наведвальнікаў не было, ды-джэй Аляксандрас з'ехаў на выхадныя да сваякоў у Рэжыцу. Стос яго кружэлак ляжаў на нікеляваным крэсле і нагадваў, што гаспадар хутка вернецца. Маладжавы бармэн з срэбранымі завушніцамі, заўважыўшы мяне яшчэ здалёк, шчыра абрадаваўся, а потым сарамліва-какетліва махнуў мне рукой.

— Прывітанне, Артур! — адказаў я. — Знаёмся, гэта Іяланта — непаўторная і пяшчотная жанчына Сусвету, якую я кахаю.

— Вельмі прыемна, — дзяўчына працягнула сваю мініяцюрную далоньку.

— Нарэшце, Серж, ты знайшоў блізкага чалавека...

— Артур, ты пачынаеш раўнаваць? — жартаўліва запытаўся я.

— Што ты! Ты зусім не шкадаваў сябе апошнія тыдні. Дый клініка ўздзейнічае на... — тут ён асекся, зразумеў, што хапнуў лішняга, перавёў позірк з мяне і прадоўжыў: — Уздзейнічае на занятых людзей, я чуў, вельмі станоўча.

— Напэўна... А як ты маешся?

— Дрэнь справы, — Артур манерна абапёрся на локаць і цяжка ўздыхнуў. — Мяне кінуў Леанард...

— Гэты стары? Знойдзеш сабе іншага каханка, а не гэтага сівога архітэктара. Ты ж не жывеш у дзевятнаццатым стагоддзі, як Чайкоўскі ў правінцыйным, артадаксальнам гарадку, — супакойваў я. — У клубе бывае шмат народу, усё будзе добра. Вось убачыш...

— Добра... — працягнуў Артур, — але ж я не геній. Мне вельмі цяжка знаёміцца самому...

— Затое ты гатуеш самыя чароўныя кактэйлі. Гэта лепей за словы...

— Я не ведаю, што мне рабіць...

— Забудзь усё і зрабі нам дзве «Тропікі».

Мы занялі з Лёляй невялічкі сталок, які месціўся на ўзвышэнні наводдаль ад барнай стойкі, каб не выслухоўваць новай споведзі небаракі-гея, і запалілі. Праз хвіліну нам прынеслі замову.

— Серж, будзеш замаўляць што-небудзь яшчэ? — гасцінна пацікавіўся Артур.

— Прынясі нам дзве піцы з вьядлінай і каву, — адказаў я, а потым, паразважаўшы, дадаў: — Калі што-небудзь спатрэбіцца, я цябе паклічу.

Артур вярнуўся за стойку, пастаяў хвілін пяць, а потым знік на складзе.

— Тут вельмі ўтульна, — пачала Лёля.

— Табе падабаецца?

— Так. Ніколі тут не была.

— Вып'ем за цябе, — узняў я свой фужэр.

— І за цябе!

Мы выпілі.

— Ведаеш, я вельмі шчаслівы, што магу быць побач з табой, — амаль па літарах выціснуў я з сябе.

— Што я чую? Сержык!

— Я шчаслівы, — паўтарыў я. — Проста я не гаваркі!

— Гэта я даўно заўважыла. Ведаеш, Серж, мне сёння здалася, што ты вельмі адзінокі, таму вырашыла патэлефанаваць.

— Дзякуй, ты вярнула мяне з таго свету. Не адзінокі... Я проста рыхтаваўся сказаць табе самае гадоўнае... — я сумеўся.

— Што ты хацеў сказаць?

— Ты вельмі добрасардэчная...

— Нарэшце ты адчуў... Дабрыня робіць безнадзейнага чалавека шчаслівым...

— Яшчэ я хацеў сказаць, што я цябе кахаю!

— Я цябе таксама...

Іяланта пасунулася бліжэй і паклала свае цнатлівыя рукі мне на плячо. Я абняў яе і асцярожна пацалаваў у вусны. Яна правяла далонькай па шыі, потым палашчыла гладка паголеную шчаку і прыціснулася да мяне ўсім целам. Надышло аглушальнае забыццё...

На імгненне мы перавялі позірк, за стойкай зноў маркоціўся Артур, а ў куце пасмоктаваў піва вусаты цыган ў фетравым капелюшы і раскладваў па стосах дробныя купюры. Побач на скураной канапе, як стомлены гулямі хлапчук, драмаў вялізны, з бліскучымі медалькамі і званочкамі баян. Ён час ад часу цяжка ўздыхаў, але музыка спагадліва глядзеў на яго са сваёй залатазубай усмешкай і супакойваў: «Ну пачакай, хутка пойдзем!»

— Дзядзечка Лукаш! — павітала незнаёмца Лёля.

— Іяланта! — узрадаваўся цыган і ўзняў капялюш. — Што ты тут робіш?

— Хадземце да нас, дзядзечка Лукаш!

— Не... Дзякуй... — незнаёмец думаў, што будзе перашкаджаць, але пасля маіх упрошванняў урэшце згадзіўся.

— Дзядзя, пазнаёмся — гэта Сяржук, я табе шмат раскавала пра яго, — не суніталася Лёля. — Серж, а гэта мой дзядзька. Пасля таго, як я збегла ад свайго татачкі-алкаголіка, ён мне самы блізкі чалавек.

— Вельмі прыемна, — быў мой адказ. — Я ведаю аднаго баяніста, якога траціна краіны кліча баць-

кам, другая маўкліва слухае, а трэцяя бяжыць ад яго мажорных мелодый у цішыню... Вы зусім іншы чалавек, спадар Лукаш...

— Мне таксама прыемна пазнаёміцца з вамі... з табой, Сяржук... Кліч мяне проста дзядзечка Лукаш.

— Добра, дзядзечка Лукаш, — я ўсміхнуўся, — ведаеш, калі ў Лёлі няма нікога больш блізкага, чым ты, я хацеў бы прасіць згоды на вячанне ў цябе...

— А Іяланта сама згодна? — і ён зірнуў на сваю прыёмную дачку.

Дзяўчына расчырванелася і ледзь чутна прамовіла: «Так...»

— Я не пачуў, — жартаўліва перапытаў Лукаш.

— Так, — гучней адказала Лёля.

— Не чую, — не сунімаўся баяніст.

— Так, я згодная, — на ўвесь бар пракрычала мая каханая. Артур спагадліва ўсміхнуўся ў наш бок.

— Глядзі, — звяртаючыся да мяне з усёй сур'ёзнасцю, пачаў дзядзечка Лукаш, — даю табе год. Калі на працягу гэтага часу падманеш мяне...

— Не падману, — запэўніў я. — Стрымаю сваё слова.

— Вяселле будзем гуляць у мяне, — Лукаш перавёў свой позірк на Лёлю. — Памятаеш, я табе раскажваў пра хутар каля возера Сялява?..

— Так... І ты яго набыў? — не хаваючы радасці, ускрыкнула Лёля.

— Пакуль не, але ўсе паперы ўжо амаль гатовыя для дамовы... Больш ні слова пра гэта... Нікому... А цяпер трэба адзначыць вашы заручыны. Бармэн, дзве «Слівавіцы» і фужэр «Рэйнскага»!

Артур прынёс заказ.

— Паслухай, Артур, — звярнуўся я. — Будзь маім сведкам на вяселлі.

— Ты мяне запрашаеш?

— Канечне, што за дурное перапытванне?

— Выдатна. Гэта адзіная добрая навіна за сённяшні дзень...

— Потым эмоцыі, Артур, — перапыніў яго я. — Вазьмі што-небудзь сабе і сядай да нас, сёння ў цябе ўсё роўна няма наведвальнікаў.

Цяпер за сталом нас сядзела чацвёрта.

— Жадаеце, я сыграю вам цудоўную рэч? Перамогу гармоніі над хаосам! — прапанаваў Лукаш. — Такату і фугу рэ мінор Баха!

— Не трэба. Лепей сыграй «Се Que» Джоні Халідэя, — прапанавала Лёля.

Лукаш іграў ад душы, спрытна перабіраючы пальцамі па чорна-белых пімпачках, у такт падпяваючы сабе на цыганска-французскай трасянцы. Калі ён скончыў, мы заапладзіравалі.

Далей гучалі расейскія рамансы, стары добры рок, душэўна-простыя напевы нарвежскіх пастухоў і румынскія дойны. На некалькі гадзін усе забыліся пра свае праблемы і слухалі магічныя пералівы баяна.

А чацвёртай гадзіне ўсе стаміліся; я пайшоў праводзіць Лёлю, а дзядзечка Лукаш вярнуўся ў сваю маленькую кватэрку каля вакзалу.

Развітваючыся, я пацалаваў Лёлю ў яе чуйныя вусначкі і паабяцаў, што заўтра мы паедзем на цягніку ў Пецяярбург.

— Добра... Заадно трэба будзе забраць у цябе мае трусікі... — крыху стомлена ўсміхнулася яна. — Я буду ў цябе апоўдні.

Але апоўдні Лёля не з'явілася, і я, адчуўшы ня-добрае, неадкладна паімчаў да яе. Перад домам я ўбачыў машыны міліцыі і хуткай дапамогі. На душы пачаўся дзікі неспакой, які ўзмацніўся, калі я падняўся на трэці паверх. Дзверы ў кватэру былі расчыненыя, вакол сабраўся маўкліва-шэры натоўп.

— Прапусціце мяне, — закрычаў я.

Людзі расступіліся.

Двое людзей маўкліва зашпільвалі чорны мяшок.

— Чакайце.

Я падбег бліжэй. Міліцыянт хацеў мяне спыніць, але яго напарнік схапіў яго за рукаў.

У цэлафанавай абалонцы ляжала Лёля і ўсміхалася мармурова-збялелымі вуснамі ўсяму бяздушнаму свету: я шчаслівая, я кахаю! Я пацалаваў яе, маланка на мяшку зашпілілася. Я адварнуўся, гарачыя слёзы пакаціліся па маіх шчоках.

Пазней мне паведамілі, што яна памерла ў сне ад сардэчнага прыступу. Ёй не было і дваццаці.

Не буду апісваць сваё дзевяцімесячнае знаходжанне ў псіхіятрычнай лякарні, там таксама, як і на волі, знаходзяцца, паводле Джорджа Бернарда Шоў, вар'яты. Артур вярнуўся да Леанарда і з'ехаў з ім у сталіцу. Адзіныя, хто мяне наведвалі, — цётка Марта і дзядзька Лукаш.

Ён мяне і забраў пасля выпіскі да сябе. На ферме я вучыўся і дапамагаў яму рыхтаваць коней для карнавалаў і скачак.

На старым крэсле стаяў баян, які Лукаш цяпер браў вельмі рэдка і граў адну-адзіную мелодыю — «Се Que» Джоні Халідэя.

ХОЧАЦЕ, Я БУДУ ПАЛЬМАЙ

У гэты лютаўскі вечар нават кветкам на падваконні было цяплей, чым мне. Цэлы горад быў падобны да попельніцы. Людзі згасалі ў цемры, як недакуркі. Ні ўсмешкі, ні добрага слова, ні спагадлівага позірку... І гэта напярэдадні Дня святога Валянціна!

“Пайшло ўсё на хуй! — падумаў я. — Гэты святы загінуў, каб людзі маглі нармалёва павесяліцца і заняцца каханнем, а не хадзіць з кіслымі мурламі! Бог любіць нас!” — і ўключыў тэлевізар.

Экран зіхацеў ад рэкламы: «Подарите вашим любимым немного нежности... Набор косметики...»

«Подарите своим любимым своё внимание и тепло, ёбаные менеджеры!»

Я выключыў ТВ-скрыню і ўзяў мабільнік. У тэлефоннай кнізе быў кулеш з літар і лічбаў.

— Хто гэты хер, Сеу? Серж? Сева? Света? Сезан? Себасцьян Ультрэхт?

Не было жадання званіць чалавеку на тры літары. Да таго ж перад гэтым невядомым казлом была Света — летуценная гамяльчанка з шыкоўнымі формамі, якой мазгі былі патрэбны толькі дзеля таго, каб кантраляваць аргазм. Ёй можна было патэлефанаваць хоць у дзве гадзіны ўначы. Гэтай дачцэ Палесся пару дзён таму спатрэбіліся ювелірныя трактаты Чыліні? Насамрэч ёй проста хацелася, каб свята ўсіх закаханых я правёў у яе. Іншага не можа знайсці!? З яе знешнасцю!? Халодны, жаночы разлік — вышці, патрахацца не з самым кепскім хлопцам культурнай сталіцы, а потым з вачамі авечкі падсунуць кнігу якога-небудзь пізданутага аўтара для перакладу. Праз некалькі дзён я абавязкова ўбачу

гэтую шлынду з Джафарам. Сляпая рэўнасць? Не! Проста я не хацеў бы, каб ён прымусіў мяне з'есці скрыню з агуркамі.

Яна ўзрадвалася майму званку:

— Радая цябе чуць! Калі ты прыедзеш?! Ай-ах-ай-ах! Ты — такі мілы! Малайчына, што пазваніў...

Ад гэтых слоў я адчуў сябе пальмай. Мне было цёпла, прыемна, вальготна... Я ўяўляў, як гэтая недаграханая макака будзе гойсаць па мне і піць какосавае малако... Мы развіталіся, кожны са сваімі думкамі...

Я кінуў мабілу на плюшавую свінку, уключыў канцэрт Андрэа Бачэлі і заснуў. А другой гадзіне ўначы мяне абудзіў тэлефонны званок.

Марыя! Толькі яна мела права званіць мне ў такі час. Прафесія дызайнера і сімпатыя да мяне давалі ёй неабмежаваныя паўнамоцтвы. Яна любіла імправізацыі, эксперыменты і вытанчаную іронію. Да жыцця яна ставілася, як да ўпакоўкі прэзерватываў ці афішы — заўсёды можна нешта змяніць па жаданні заказчыка. Дом Машы заўсёды ламіўся ад вясёлых гасцей, смачнай ежы і бухла. Яна была абаяльнай, з густам апранутай і крыху цынічнай жанчынай.

«Я чую, якую сябе Іокастой⁴, калі я прадставлю, што мы займаемся з тобай любов'ю, — часта гаварыла яна мне. — Я же намнога старшэ тебя. У мяня сын такой же...»

«Ну і што? Я цябе люблю за тваю шчырасць. Твой узрост мяне ніколі не цікавіў. Мужчыну прываблівае знешняя абалонка. Ты, як дызайнер, разумееш гэта лепей за мяне».

«А чё ты тогда купіўся на эту прыщавую дуру с пирожками? Фактычнаска полукаецца, што из всех сортов душистого, в шикарных упаковках, мыла ты выбрал хозяйственное».

“Гэта чорная магія — чорны, бля, піяр! Усе мужыкі — казлы, усе бабы — сукі!”

⁴ Паводле грэчаскай міфалогіі маці, потым жонка Эдыпа.

Пасля гэтых слоў мы ўпалі з рогатам на канапу і цалаваліся як звар’яцелыя. Мне былі да высокай званіцы яе палюбоўнікі. Сярод іх, безумоўна, трапляліся вельмі рэспектабельныя экзэмпляры — адвакаты, бізнесмены, архітэктары, але я дакладна ведаў, што ёй хопіць розуму не збіраць нас усіх разам. Нават, калі б мы сустрэліся, я б з лёгкасцю сышоў за яе пляменніка.

Сённяяшні званок быў адной з яе імправізацый. У думках я ўжо гатовіўся ехаць з ёй у Крупеніна на таксі і страляцца шампанскім, слухаць тувімскія гарлавыя спевы, пазіраваць ёй для сентыментальных карцінак у стылі ню, але першая ж фраза разбурыла ўсе меркаванні.

— Завтра приезжает Эв. из Германии со своими художницами.

— І што?

— Она хочет видеть тебя.

— З якой гэта радасці?

— Я же не знаю, что ты плёл в последний её приезд. Она сказала мне, что ты очень умный и тактичный. Ты разбираешься в литературе, у тебя утончённый вкус к живописи. А твоя книга произвела такое впечатление... Короче, ты попал, малолетний козлик!

— Не гані. Сённяя не 1-га красавіка, а 13-га... Бля, ужо 14-га лютага...

— Она очень меня просила, чтобы ты был. Короче, сегодня в 22.00 ты должен быть у неё!

— Нікуды я не паеду... Эв. — фашыстка, якая хаваецца пад маскай мецэната, — я спрабаваў выкруціцца з крэатыўных путаў. — У мяне свае планы... Я пайду да сяброўкі... Я абаяцаў...

— Да сяброўкі. Что ты из себя целку македонскую лепишь? Подружка! У Эв. будет хороший стол. Придут только свои...

— Пляваць я хацеў!

— Я дам тебе 50 евро.

— Купі ёй пластмасавы хер за такія грошы!

— Послушай, от неё завясит мая выстаўка... От неё, сукин ты сын, завясит, получу ли я заказ от «СИМЕНС».

Я замаўчаў. Быць жыгала за бабкі — гэта асуджальна, быць жыгала за тое, каб будучае блізкага табе чалавека зрабілася больш акрэсленым і прыемным — гэта святое. “Усё роўна, гэтая карова нажарэцца і ёй будзе не да секса”, — падумаў я.

— Калі размова ідзе пра цябе, тады згода.

— Хорошо, приезжай ко мне в половину девятого вечера. Мне надо тебя подготовить.

— Што значыцца падрыхтаваць? Правесці інструктаж па бяспецы анальнага сексу?

— Нет. Тебе нужен экстравагантный имидж.

— Мне абьякава. Рабі, як сама ведаеш.

Мы развіталіся, і я заснуў. У прызначаны час я быў у Мары. Пасярод майстэрні стаяла пустая каробка ад халадзільніка “СЦІНОЛ”. Блядзь, ну і свята!

Мая сяброўка-фантазёрка скамандавала: “Раздевайся!”

— Навошта?

— Меньше слов. Раздевайся, я сказала!

Я распрануўся. Мары нахлабучыла на мяне будзёнаўку, на якой замест зоркі было сэрца, хвілін дваццаць малявала на маіх грудзях кітайскіх фазанаў і Мао, а ў завяршэнне павязала мне на пеніс чырвоны атласны бант. “Вот всё! Теперь можно ехать”.

— Куды? Па Віцебску ў такім выглядзе не праедзеш і пяці метраў.

— Спокуха!!! Тут недалеко. Потерпишь.

Цяпер я зразумеў, навошта была патрэбная каробка ад халадзільніка. Паўгадзіны я мусіў правесці ў затачэнні.

Якой здзеклівай была рэклама: “Сцінол — двухметровы прыгажун-швед!» — Каробку рабілі з разлікам, што ў яе можна будзе схваць любога мужчыну.

Мары выклікала таксі, сказаўшы, што ёй патрэбны мікрааўтобус. Разам з кіроўцам яны выцягнулі мяне з першага паверху на вуліцу. Я зноў адчуў сябе пальмай, якую выперлі на мароз. Халодныя струмяні праціналі мяне наскрозь. Я ўзгадаў Свету. Які жорсткі быў я ў адносінах да яе, які чэрствы... Мае думкі спыніў рэзкі штуршок — вадзіла-ліхач спыніўся на светлафоры. Адчуй сябе на чвэрць гадзіны акрабатам!

— Приехали, — сказаў таксіст.

— Помогите мне запереть эту бандуру на девятом этаже.

Ліфт павольна папоўз наверх. Дзверы расчыніліся. Праз кардонную абалонку я пачуў п'яны жаночы рогат, звон фужэраў, музыку...

Мяне ўнеслі ў вітальню.

— Ev.! Das ist ein Geschenk für dich!⁵

Пачалі разразаць скотч. Вострая дзюба пранікала ў сярэдзіну. Бля, асцярожней, я — жывы чалавек!

Нарэшце мяне выпусцілі на волю. Я ўбачыў перад сабой бухіх, тлустых немак. Іх вочы гарэлі. Эв. кінулася да мяне і пачала цалаваць. Мярзотня!

Мяне запрасілі за стол. Акрамя замежных гасцей за сталом сядзелі нейкія мінскія чувіхі, якія былі звязаныя з мастацтвам толькі сваёй піздой.

Шампанскае, віно, какосавы лікёр. Какосавы лікёр! Какосавы!

— А хочаце, я зраблюся пальмай? — звярнуўся я да немак.

Для Эв. — гэта было дазволам для “беспередела”.

— Канешне! Канешне! — загарлалі пёзды бальзакаўскага ўзросту.

Эв. узяла бутэльку з лікёрам. Бялёсы струмень пацёк ад маіх грудзей уніз па жываце. Змаршчыненыя рукі з залатымі пярсцёнкамі абхапілі мяне з усіх бакоў. Потым на целе я адчуў дыханне, потым

⁵ Эв.! Гэта падарунак для цябе! (ням.)

яшчэ... яшчэ... яшчэ... яшчэ... Rette mich⁶!!! Ружовыя языкі аблізвалі маю скуру. Я заплюшчыў вочы і паспрабаваў уявіць маладых дзяўчат, п'янае дыханне немак і іх зморшчаныя раты рабілі гэтую справу марнай. Эв. пацягнула за банцік і схапіла мяне за яйкі. “Не вырвешся”, — чыталася ў яе мутных вачах.

Маша і мінчанкі звалілі на кухню. Яны не прызывчаліся да такіх гуртавух. Безумоўна, яны бачылі, калі дзяўчыну трахалі трое, але каб хлопца аблізвалі чатыры пярдухі — гэта быў нонсэнс, да таго ж гэта было неэстэтычным відовішчам. Намалюваны Мао разам з кітайскімі птушкамі знік у іх бяздонных горлах. Бухенвальдскія ўдовы, ябаныя шлюхі, вы ледзь не высмакталі ўсе органы праз скуру! Мяне выратаваў званок ў дзверы... Марыя пайшла адчыняць... Голас у вітальні падаўся мне знаёмым. Ён быў маім выратаваннем і адначасова небяспекай. Праз некалькі секунд у залі асалоды з'явілася мая родная цётхна Таіса... Немкі адвалілі... Піздзец! Во ўліп!

— Прывітанне, плямяша!

— Здарова, цётхна! Толькі не гавары нічога сваёй сястры! — саркастычна папрасіў я, насоўваючы будзёнаўку на вочы.

На хвіліну запанавала маўчанне. Сітуацыю выправіла Мары. Мяне апранулі на хуткую руку. Усе выпілі па фужэры шампанскага і да канца застолля рабілі выгляд, што нічога не адбылося.

Выстава Мары ў Германіі адбылася. Мая сяброўка атрымала заказ ад “Сіменс”, зараз працуе ў Маскве і не забывае пра мяне.

Думаеце, мяне пакрыўдзілі немкі, думаеце, я перажываю праз тое, што мяне застукала цётка? Ні хера! Гэта проста гісторыя пра сяброўства паміж жанчынай і мужчынай, у якое сёння амаль ніхто не верыць. Дзеля высокага пачуцця да блізкага чалавека я зрабіў усё.

⁶ Ратуй мяне!!! (ням.)

АПОШНІ ТРАМВАЙ

I. Пецябургскі прыпынак

Яна здымала невялічкі пакой у камуналцы, адзінае вакно якога выходзіла на Загарадны праспект. Я сядзеў на шырокім падваконні і паліў. Попел ад цыгарэты падаў на сподачак пад вазонам, у якім рос кактус. Ён рос тут, напэўна, яшчэ да блакады — зморшчаны і абгрызены пацукамі.

— Я вельмі рада, што ты прыйшоў, — пачулася з расчыненых дзвярэй, — але не палі, калі ласка, гэта шкодна для твайго здароўя.

Я моўчкі ўсміхнуўся. У святле бронзавай жырандолі Іра здавалася яшчэ прыгажэйшай — пшанічныя, хвалістыя валасы да вытанчанай таліі і блакітныя, наіўныя вочы.

— Кінь паліць... Калі ласка! — яна памкнула да мяне, адабрала цыгарэту, але раптам спахапілася. — Ой, імбрык забыла выключыць!

Я запаліў новую цыгарэту і зірнуў у вакно. Па праспекце стомлена прагрукатаў 28-ы трамвай — разбітая ваганетка часу, якая курсіруе па цыферблаце ад Дзвінскай вуліцы да Піскароўскага праспекта, і надоўга спыняецца ў аўтакорцы на скрыжаванні з Гарохавай. Гадзіннік на сцяне прабіў дванаццатую. “Апошні”, — аддалося рэхам вагонных колаў у галаве. Дзверы ў пакой зноў адчыніліся, Іра несла ў руках пластмасавую місу лапшы хуткага прыгатавання.

— Будзеш разам?

— Не, дзякуй. Ірочка, калі ласка, не еш, гэта шкодна для твайго здароўя.

Іра разгублена паціснула плячыма. Я саскочыў з падваконня, схапіў блявотнае месіва і выкінуў у фортку.

— Што ты нарабіў!? — доўгія вейкі здрыгануліся ад здзіўлення.

— Чакай! Зараз цудоўна павячэраем.

Я апрануўся і пабег у краму. Праз дваццаць хвілін я стаяў на кухні і гатаваў вячэру — курынае філе і грэчневую кашу. Пах смачнай ежы абудзіў куртатаногага, зарослага срэбнай барадой старога, які спачатку лупаў на мяне скрозь свае мутныя акуляры, быццам патурбаваны лемур, а потым асцярожна зашаптаў:

— Прабачце, вы гатуеце на маёй патэльні!

— Даруйце! Вось вам кампенсацыя за турботы, — кавалак філе разам з шакаладнымі цукеркамі ляглі на сурвэтку.

Стары сабраў усё моўчкі і знік у сваім пакоі. Іра сарамліва ўсміхнулася і наліла ў шклянкі яблычны сок, адчувалася, што ёй сорамна за адсутнасць уласнай патэльні і стому.

— Не хваляйся! Гэта не мае аніякага значэння, — выкладаючы на шырокія талеркі вячэру, сказаў я. — Хадзем у пакой, а то зараз яшчэ хто-небудзь прыбяжыць і аб'явіць, што мы стаім на яго частцы кухні.

— Ты вельмі добры, проста імкнешся здавацца такім калючым, — стоячы ля вакна пасля вячэры, прашаптала Іра.

Дымок ад маёй цыгарэты абыякава ўзносіўся над партрэтам Пастарнака. Раптам за дзвярыма пачуўся ціхі шоргат. Я імкліва ўскочыў і рэзка адчыніў дзверы. Стары ў акулярах, які ўвесь час цікаваў за намі, паваліўся.

— Вы не памылі маю патэльнію, — зароў ён.

— Ідзі ты на хуй са сваёй патэльніай, сівы ідыёт! Я табе, блядзь, прынес свае выбачэнні...

— Вы не памылі маю патэльнію, — заела старога дзівака. — Вы не памылі маю патэльнію.

— Ёб твою мать, — прашыпеў я і даў яму штуршка.

— Вы не памылі маю патэльню... Вы не памылі маю патэльню... Вы не памылі маю патэльню... — было чутна, як сусед пакрыўджана паплёўся ў свой пакой.

Я падышоў да Іры і абняў яе — у думках праляцелі музычныя фантаны, мілагучны, з невялікім акцэнтам, завучаны ёй яшчэ ў курскім універсытэце верш Максіма Танка „Ave Maria“, яе татачка-адвакат, рэгістрацыя па левых адрасах, армянская царква, *Kenzo vaporisateur*...

— Гэта апошні трамвай, — дзяўчына паказала на чырвоную кропку ў перспектыве рэек. — Дзіўна. Ужо без пятнаццаці другая.

— Напэўна, Ірачка... — плюхнуўшыся на канапу, прашаптаў я.

— Напэўна.

— Я не ведаю... так... Ш-ш-ш-ш-ш...

— Кавы? Сока? Віна?

— Не...

— Калі ласка... Булачку з джэмам напалам...

— Давай паспрабуем... Шэсьць... сем... дзевяць... літар... — любовь — каханне...

— Я ніколі не спрабавала...

— Гэта невялічкія прыгоды... Ідзі сюды...

— Ш-ш-ш-ш-ш...

— І-д-з-і с-ю-д-ы...

— В-ы-к-л-ю-ч-ы с-в-я-т-л-о.

Кофточка, бюсцье, водар *Kenzo*, гладкія, стройныя ногі... Цыферблат ложку, на якім час саступае болю і асалодзе... За вакном зноў прагрукатаў трамвай.

— Апошні? Першы? — абдымаючы маю шыю, задаволена шаптала дзяўчына.

— Апошні...

Яна крыху памаўчала, а потым задаволена працягнула па літарах:

— П-е-р-ш-ы...

— Не мае значэння... Грачка, гэта толькі трамвай...
— Першы... Мае значэнне... Але мужчына...

II. Віцебскі прыпынак

Апошні трамвай з Маркаўшчыны — асмужанай беднай ускраіны Віцебска. Кандуктар — стомленая менструацыямі баба — на запацелай шыбе пальцам піша імя сваё. Мне хораша... Ленка шчакой прытулілася да пляча і расказвае, як яе дзядуля раней жыў у кватэры на Клёніках, пра Вялікдзень... Хочацца скінуць шэрае італьянскае паліто, скінуць яго разам з мабільнікам у кішэні на брудную падлогу і ехаць у беласнежнай кашулі да самага Маскоўскага праспекта.

“Навошта ананіраваў? — пытаю сябе ў думках. — Ведаў жа, што забяру яе сёння з Залатагорскай, з дома, дзе яе дзед памірае на карычневых, як сакавіцкі снег, прасцінах... Ведаў і ананіраваў”. — Агідна зрабілася.

Трамвайныя стрэлкі замерзлі вясенняй ноччу, выбеглі мы на плошчу і зніклі ў падземным пераходзе.

— Табе падабаецца Рыга? — найўна пытаецца Ленка, спыняючы мяне побач з латвійскім консульствам.

— LAI DZIVO, RIGA! — кажу з гонарам, лепячы снежка. — LAI DZIVO, RIGA! — паўтараю я і кідаю ў вартоўню. — Прабачце, што атакаваў ваш “Kiploku krogs”⁷, лейтэнант!

Міліцыянер усміхаецца, снег з ботаў абтрасае, лепіць снежка і кідае ўслед. Вясенняя рэвалюцыя пад сцягам агульнай маладосці!

— Ты стамілася? — пытаюся я.

— Ні кропелькі...

Сонная гандлярка працягвае букет цюльпанаў у

⁷ “Часночны шынок” (латышск.)

цэлафане — цёплыя бутоны пад пушыстымі крыльцамі сняжынак-матылькоў. Водар парфумы ў марозным, гнілым ад спілаваных ліп, паветры...

— Хадзем адсюль хутчэй, як агідна пахне зямля, — цягне за руку Ленка.

— Думай пра жыццё...

Ля ратушы пінаем бляшанку Соса-Сола, смяемся, бестурботна імчым наўздагон адзін адному, і я ўзгадваю свой ранішні сон — пяшчотныя *etreintes*⁸ з Эндзі Уорхалам на сонечным даху баваўнянай фабрыкі.

У вітальні маёй пахне грузінскай гарбатай, міндалём і вергунамі з ромам...

— Лена, хочаш вергуноў з ромам?

Яна не слухае, кладзе букет на крэсла і цягне ў ванну — мне смешна.

“Супакойся, ідыёт! Што ты, блядзь, смешнага ў гэтым знайшоў!” — моўчкі думаю і палка цалую яе ў падатлівыя, вільготныя вусны, у пунсовыя ад марозу шчокі і пяшчотную шыю. У пеннай ад водарнай солі вадзе яе маленькія грудзі здаюцца даспелымі, палахліва ўздываюцца ад дотыку сляпых вуснаў. Выцягнуў Ленку з вады, загарнуў у свой блакітны ручнік і панес, мініяцюрную, водар вільготных валасоў удыхаючы... Егіпецкі алей кропелькамі на гарачым, шаснаццацігадовым целе, мяккія дываны і *second sex* у жыцці.

Засынаем. На яе мабільнік прыходзіць кароткая SMSка: “ДЗЯДУЛІ ЗРАБІЛАСЯ ДОБРА!”

⁸ абдымкі (фр.)

ЖЫЦЦЁ НА PLAY

Мы паставілі сваё жыццё на pause, слухалі на repeat⁹ „Sabbato“ Джыёрджаса Мазанакіса і з асалодай пілі *Columbus Espresso*.

— Будзь асцярожней, у ім 1,5% кафеіну, — сказаў я хітра і адначасова сарамліва.

— Мне падабаецца ўсходняя музыка... — задаволена прашаптала яна і зняла з шыі стракаты шалік. — Шэрая вясна ў Віцебску, але якая дзівосная цеплыня... Хочацца ляцець... Павольна ляцець над вуліцамі... Не дбаць ні пра што...

— Kyllä... Kyllä... Olen samaa mieltä¹⁰, — прашаптаў я па-фінску.

— Мы — два матылькі на вітражы з хатняга святла і кахання за алавяным горадам-арганам, — не слухаючы мяне, сказала яна. — Сонейка, хочаш яблык?

Я моўчкі кінуў і паставіў успаміны на skip back¹¹ — знаёмства ў кафэ “Melody”, шпацыр за тэатрам, экстаз на разбітых, як і ўсё ў гэтым правінцыйным горадзе, дэкарацыях, пунсовыя цягліцы вячэрніх аблокаў.

Яна зайшла ў меню маіх інтарэсаў, узяла за руку і націснула zoom¹²:

— А памятаеш, мы хадзілі на “Белыя ночы” Вісконці? Ты сказаў, што гэта лепшы фільм Жана Марэ.

— Гэта было даўно, — я запаліў цыгарэту і нядбайна кінуў запальніцу на стол.

⁹ паўтор (анг.)

¹⁰ Так... Так... Я згодны... (фін.)

¹¹ хуткі паўтор (анг.)

¹² павелічэнне (анг.)

— Цябе нешта турбуе? — яна села бліжэй і пап-равіла свае бліскучыя валасы. — Хочаш, я прачы-таю табе сваё любімае хайку?

Духмянае плацце
скінула на падлогу нядбайна...

Я выцягнуў з кішэні папяровую стужку.

— Можа, Aurinko¹³, ты завершыш гэтае хайку?
Тут два радкі...

Яна разгублена паглядзела на мяне і нервова па-чала апраўдвацца:

— Гэта не... Гэта маёй сяброўкі... Яна баялася, што нехта даведаецца пра яе цяжарнасць.

— Таму яна вырашыла пакласці табе ў клэтчэр?

— Ну... Так... — здавалася, што глядзіш пірац-кую копію меладрамы на DVD — урыўкавыя рухі і дыялогі. — Я хацела выкінуць, але не наважвалася...

— Нерашучае ілганства, — усміхаючыся, я на-ціснуў на power¹⁴.

Мы моўчкі выпілі каву. Your life must be clear¹⁵ — субцітры думак з’явіліся на нямым кадры жыцця, пастаўленага на pause.

— Табе лепей сысці, — сказаў я.

Яна завязала свой стракаты шалік, узяла клэтчэр і моўчкі выйшла з кватэры.

Я наліў сабе яшчэ кавы і націснуў на play. На эк-ране з’явіліся квадратныя фігуры з размытымі грыма-самі. Праз некалькі хвілін выява спынілася — лічба-вая палітра пералівалася тысячай адценняў пад бес-сэнсоўнасцю субцітраў “Päivää! Onko herra Stagnelius”¹⁶.

На мабільнік прыйшла SMSка: “Aurinko, будзь асцярожней з кавай. У ім 1,5% кафеіну. Мне трэба ўсё табе растлумачыць”.

“Белыя ночы” Вісконці ў бяссонную ноч і пах бен-

¹³ Сонца (фін.)

¹⁴ кнопка “Запуск” (анг.)

¹⁵ Тваё жыццё павінна быць ясным (анг.)

¹⁶ Добры дзень! Мне патрэбны спадар Стагнеліус. (фін.)

зіна пірацкай копіі меладрамы сфакусавалі мае думкі: жыццё магчыма пражыць у тэмпе skip forward¹⁷, магчыма паставіць на pause і абьякава праглядаць маленькімі steps¹⁸, але я аддаю перавагу play live. Жыццё маёй сяброўкі — суцэльная меладрама, нечаканая развязка закручанай інтрыгі, маё жыццё — трагікамічны фарс паміж стрыманай дакументалістыкай і бяздарнай парнаграфіяй.

¹⁷ хуткая перамотка наперад (анг.)

¹⁸ крокі (анг.)

У КАНЦЫ НЕ БЫЛО НІ СЛОВА

Цёплы вечар на яе плечуках і вялізная, барвовая цыбуліна на стале. Залаты жнівень і замок на вела-сіпедах, пакінутых побач з веймарскім кафэ “Dolomiti”. Раніцай я шукаў у парку Ільм кветкі арнікі і чытаў Адэльберта Шаміса, цяпер стомлена глядзеў, як прыбіральшчык-турак мёў з плошчы цыбульнае шалупінне пад наглядам жоўтай фігуры Генрыха Мана, пастаўленай нейкім ідыётам на балконе гатэлю “Elephant”.

— Якое шчасце дыхаць некандыцыянаваным паве-трам, — сказала Стэфанка і ўзяла са стала цыбуліну.

Я моўчкі кіўнуў. Мне падабалася кволая прыга-жосць македонкі, мне падабаліся яе шэрыя штонікі, маленькія грудзі пад тонкай блакітнай кашуляй. Кельнер прынес марожанае ў высокіх фужэрах. Салодкае шчасце павольна таяла на тонкім, італьянскім шкле.

— Табе падабаюцца жоўтыя кветкі? — спытаў я.

— Толькі сланечнікі, — яна на імгненне замаўчала, выцерла вішнёвыя вусны сурвэткай і вярнулася да ўчорашняй дыскусіі. — Экерман у сваіх размовах сказаў: “Зараз нацыянальная літаратура скажа не шмат, прыйшоў час эпохі сусветнай літаратуры, таму кожны мусіць садзейнічаць больш хуткаму надыходу гэтай эпохі”. Як ты думаеш, гэта эпоха надышла?

— Напэўна, так, — у думках узніклі словы Олдаса Хакслі, — Рэклама — самая цікавая і самая складаная форма сучаснай літаратуры. — Я ўзяў са стойкі газету і разгарнуў на перадапошняй старонцы. — Вось глядзі... Эстэтыка фужэра дасць вам... бла-бла-бла...

Мы гарантуем вам найвышэйшую асалоду пачуццяў... Хочаш, каб у тваёй кватэры на Вербнай вуліцы з'явіўся цэлы сервіз? Альбо давай замовім "Кромбахер"?! I'm lovin' ix слоган "ПЕРЛІНКА ПРЫРОДЫ"! Сапраўдную літаратуру зараз мала хто чытае, а вось рэкламу...

Стэфанка ўсміхнулася і паказала лыжачкай на супрацьлеглы бок плошчы, дзе стаялі рамізнiкі:

— Мне вельмі падабаюцца коні. Гэта лепшыя жы-вёлы ў свеце... Яны — мая найвялікшая мара і любоў.

— Мне падабаецца попелыны конь. Ён запрэжаны ў смарагдавага колеру карэту... А ў грыве блакітныя стужкі. Ён зліваецца з фасадам музея Кранаха.

— Сапраўды... Які цуд, — глытаючы марожанае, прашаптала Стэфанка. — А давай пасля паедзем у парк...

Я кіўнуў і паклаў пад цыбуліну дваццаць еўра. Ружовыя кветкі на вокнах аптэкі пахлі эўкаліптам. Мне падабалася. У кавярнях запальвалі святло. У душы квітнелі магоніі і пярэсны, гіяцынты і віёлы.

— Толькі віна купім, — сказаў я.

— А. набыў новы Porsche. Б. пераехаў жыць у Чарнагорыю, В. знайшла багатага мужа і г. д. А мы дзе-ля чаго жывем? — дзявочы голас гучаў разгублена. — Мы — выблядкі сучаснага грамадства.

— Мы — лісцінка дрэва гінкга, — я ўзняўся з крэсла і накінуў сваю чырвоную кофту на дзявочыя плечы. — Уначы абяцалі дождж...

Стэфанка ўзяла цыбуліну са стала і паклала ў торбу на веласіпедзе.

— Паехалі, — ціха сказаў я.

Вечар афарбаваўся ліловымі адценнямі.

— Мы падобныя да гэтых лісцінак? — спытала дзяўчына, паказваючы на срэбраныя і плацінавыя брошкі ў ювелірнай краме, калі я вярнуўся з віном.

— Так, але кошты трэба пазначыць не ў еўра, а ў гадах...

— Мы столькі не пражывем, — усміхнулася Стэфанка, аддаючы мой веласіпед.

Я нічога не адказаў, толькі на некалькі секунд зірнуў у яе цёмныя, дзявочыя вочы.

— Паехалі, — ціха сказала яна.

Друз на паркавых сцяжынах рыпеў пад шынамі. Было ціха і журботна. Ноччу драўляны тэатр “KUBUS” сярод векавых дрэў выглядаў яшчэ больш аграмадным, больш загадкавым і больш прыцягальным. Мы пад’ехалі акурат да дзвярэй.

— У мяне ёсць ключы, — сцішана сказала Стэфанка. — Толькі не пытайся адкуль... Пасвяці мне...

У жамучужна-мяккім святле мабільніка я ўпершыню заўважыў, якімі артыстычна-вытанчанымі былі яе пальцы.

Праз хвіліну мы зацягнулі веласіпеды ўсярэдзіну і апынуліся ў пустой залі. Асцярожна ступаючы па дошках, мы баяліся, што нас застукаюць. На сцэне валяліся разабраныя дэкарацыі, металічныя трубы і завернутыя у цэлафан засланы. У мінулую пятніцу тут гралі джазісты з Бейрута. У бляшаных ліхтарах гарэлі свечкі. Іх ніхто не забраў. Я спачатку запаліў адну, потым яшчэ і яшчэ — усяго атрымалася сем. Зала напоўнілася васковым святлом.

— Спадзяюся, сюды ніхто не прыйдзе, — сказаў я, адкаркоўваючы бутэльку.

Пахла свечкамі, чырвоным віном і какосавымі ноткамі парфумы. Я ведаў шмат пра Міцкевіча, пра Гётэ, пра Шарлоту фон Штайн, пра Вальтэра, пра Лесінга, але нічога не ведаў пра жыццё і каханне.

Стэфанка села бліжэй і абняла мяне. Яе вусны былі салодкімі ад марожанага, вытанчаныя пальцы пахлі цыбуляй, а кароткія чорныя валасы — вясной на ахрыдскім узбярэжжы. Я хваляваўся. Мы так і не заняліся каханнем. У мяне нічога не атрымалася.

Ноч са Стэфанкай ускалыхнула маю душу! Ах, яна пра нешта здагадвалася, вызваляючы сваю руку

з маёй... Незадоволенасць і крыўда былі ў яе глыбокіх, сонных вачах. Мы паехалі на веласіпедах прысадамі да моста, у месяцовым ззянні. Праз некаторы час я спыніўся; глядзеў ёй услед, пасля кінуўся на зямлю, заплакаў, потым зноў падхапіўся і паехаў за ёй у гатэль. Здалёк я бачыў, як яе блакітная кашуля мільганула за шклянымі дзвярыма. Перад уваходам яна скінула на веласіпед маю чырвоную кофту. Я падышоў да швейцара. Ён нават не зварухнуўся; можна было ўвайсці, паспрабаваць усё растлумачыць, але я атрымаў SMS¹⁹ ад Стэфанкі. У ім не было ні слова.

¹⁹ Пераствораны фрагмент з 1-й кнігі “Пакуты маладога Вертэра” Гётэ.

І СЯРОД ГАЛІНЗОГІ ВЫРАСЦЕ РУЖА

Квечені бэзу плаваюць у ваннай. Вада цёплая. П'яная Т. рыдае. Яна пахне даўкім адэкалонам і сямем чужога мужчыны. Шкляная мыльніца. Шкляная раніца. Шкляная душа.

— Ябаць тваіх палюбоўнікаў, — кажу я нязлобна, выліваючы паўбутэлькі шампуню на рудыя дзювачыя валасы. — Супакойся, калі ласка... Не плач... Усё будзе добра. І сярод галінзогі²⁰ вырасце ружа!

Мая дабрыня інтуітыўная. Яна не падлягае рацыянальнай рэфлексіі альбо абгрунтаванню.

Я выціраю нязграбнае цела Т. сваім ручніком і наношу тоненькім пэндзлікам лавандавы алей на яе шыю.

— L'vme n'a pas de sexe²¹, — усміхаюся я і іду на кухню гатаваць малочны ўлун²².

Калі ўсё гатова, клічу Т.

У адказ цішыня.

Т. моўчкі зваліла. Я сядваю на канапу і п'ю гарбаты. У кватэры пахне бэзам і лавандай. Мне адначасова і сумна і хораша. Я дасылаю Т. SMS: "І СЯРОД ГАЛІНЗОГІ ВЫРАСЦЕ РУЖА".

У адказ цішыня.

²⁰ Пустазелле — (лат.) Galinsoga.

²¹ Душа не мае полу (фр.)

²² Гатунак гарбаты.

ПАД МЕСЯЦАМ НІШТО НЕ ВЕЧНАЕ

Ты з асалодай слухала пераклады вершаў Жан Поля, мой надрыўны, пракураны голас, а потым прамовіла: “Як рамантычна! Нашы адносіны вышэй за матэрыяльныя каштоўнасці глабалізацыі. Такое бывае толькі ў кніжках”.

Я верыў, бо ў нашым сяброўстве душа і цела даўно былі неразлучнымі, як Рудольф Нурэеў і Марго Фантэйн.

Ты рабіла першы ў сваім жыцці мінет — нязграбна, сарамліва, і я верыў табе, бо ведаў, што пад месяцам нішто не бывае вечным. Раптам ты спынілася і наіўна прашаптала: “А ў мяне няма мабільніка!”

— Добра, абавязкова куплю, — запэўніў я. — Нашы ж адносіны вышэй за матэрыяльныя каштоўнасці...

Перамагаючы казытлівы боль, я зірнуў на жнівеньскае вчэрняе неба і ўзгадаў прынцып чырвонага ліхтара: “У каханні бясплатны толькі месяц”.

Цяпер вершы Жан Поля магчыма паслаць табе SMSкай, мая рамантычная асоба, падкрэсліваючы мясячыкам-смайлікам *les eternelles*²³ нашых адносін.

²³ вечнае (фр.)

СЦІЗОРЫК

Худыя пальцы ціскаюць чорныя парэчкі. Сок на потнай, доўгай шыі і вуснах. На яе вуглаватых плечуках — толькі вялізная мужчынская кашуля.

— Гэта таты, — кажа яна і плача, узгадваючы адчайныя пабоі маці за першыя цыгарэты.

— Гэта таты, — паўтарае яна, выціраючы слёзы, і паказвае радзімку паміж мініяцюрных грудзей.

— Гэта таты, — усміхаецца яна і выпускае з рук маленькі сцізорык.

Востразаточанае лязо раніць шчылінку. Спалоханыя вочы ў бурштынавым святле. Пунсовыя кроплі на акварэльных прасцінах, як упершыню.

— Вусны, як у таты, — усхліпвае яна, адчуваючы гарачы подых ля ўлоння, песціць шыю тонкімі пальцамі, а потым усміхаецца пунсовымі ад парэчак вуснамі. — І зусім не балюча.

МАСТАЦТВА КАХАННЯ

Яна вельмі ганарылася, што прачытала “Мастацтва кахання” Эрыха Фрома і лічыла сябе геніяльнай мастачкай.

Я ўсміхнуўся і сказаў:

— У каханні можна быць і як Рафаэль, і як Анры Русо, і бяздарнай — як ты.

Яна пакрыўдзілася і запусціла мне ў твар скарыстаным тампонам, крыкнуўшы:

— Скаціна, ты ні хуя не разумееш у высокіх пачуццях! Хто даў табе права ставіцца да мяне, як да бляшанкі з супам?!

Выціраючы са шчакі менструальную кроў я спакойна прамовіў:

— Эндзі Уорхал.

АНТЫСЕМІТКА

Машы было васемнаццаць, але выглядала яна на чатырнаццаць — вытанчаны анёл з тонкімі косамі.

Мы вячэралі ў “Белый кофе” на Рубінштэйна ў Піцеры.

Яна глядзела на мяне блакітнымі, поўнымі даверу вачыма і раптам сказала:

— Я — русская, ты — белорус... В наших душах столько общего. Ты понимаешь меня с полуслова. Жалко, что Владимир Владимирович отказался идти на третий срок.

— Да-да, бесспорно! Наши народы должны жить вместе! У нас много общего... Медведев и Лукашенко — гаранты единения всех славян, — ад здзіўлення гнаў я. Дробная хлусня ж не можа перашкодзіць высокім пачуццям.

Потым мы паехалі ў Машкіну камуналку на праспекце Славы — бухалі краснадарскі каньяк, закусваючы марошкай і чырвонай рыбай. Раніцай, лежачы ў ложку, Маша сказала:

— Скоро эта жидовка из соседней комнаты сдохнет, и мы сможем жить с тобой в целой квартире.

Я моўчкі ўзняўся і пачаў апранацца.

— Ты куда? — спытала Маша.

— За сигаретами, — зашпільваючы кашулю, прабурчаў я.

Праз пятнаццаць хвілін цягнік метро вёз мяне на станцыю “Тэхналагічны інстытут”.

Пасля дакучлівых званкоў Машы я паслаў ёй адзіную, кароткую SMSку: “Ёбаная антисемитка, сперма на твоём животе не имеет национальности”.

МЫ ЛЮБИЛИ КАФКУ

I

Мы абодва любілі Кафку, але сёння, шпацыруючы па парку, я расказваў ёй пра свае летнія ўражанні: як ехаў на цягніку з Хагэну праз Альтэну, пра халоднае, маладое віно ў скляпеннях Сант Гоара, пра жнівеньскі Рэйн і паром, пра кірмашовы Ідштайн.

Яна ўважліва слухала, але раптам спынілася і спытала:

— Ты сумуеш па Віцебску?

— Я не знайшоў у ім шчасця, — зірнуўшы ёй у цёмныя вочы, пафасна заявіў я.

— Ты — заданне. Навокал ніводнага вучня²⁴, — беручы мяне за руку, усміхнулася яна. — Давай прысядзем.

Трава яшчэ была вільготнай ад расы, але я зняў швэдар і расцяліў яго.

— Табе не халодна?..

— Не... Ты ведала, што А. жэніцца?

— Гэты “Маленькі галандзец”?! — з іроніяй падхапіла яна.

— Чаму “Маленькі галандзец”? Ён, калі не памыляюся, прыехаў з Эрэбру.

— Не ведаю... А ты бачыў новыя GPS-навігатары для веласіпедаў?! Аўтаматычная пракладка маршрутаў, прасунутыя функцыі пошуку аб’ектаў... Маленькія дысплэй! Усё распрацоўваў А.

— А. — віртуоз, і неба яго сведка!²⁵

²⁴ Афарызм Кафкі

²⁵ Афарызм Кафкі

— Дык ты пойдзеш да яго на вяселле?

— У мяне няма падарунку...

— А давай ім з І. купім 2 веласіпеды. Калі купляць паасобку, дорага атрымаецца. Калі пару, адзін атрымоўваеш бясплатна!

— Fucking system!

— Не лайся, калі ласка. Клетка ішла шукаць птушку²⁶, і яна знайшла...

Мы засмяліся, і я, запальваючы яе цыгарэту, дадаў: “Трэба напісаць ліст бацьку!”

У абдымках нам здавалася, што мы ў раі, не ведаючы яго сапраўднага, нябеснага прызначэння. Пекла было нашым дзяцінствам.

II

Ну²⁷ на цёплым, стракатым пледзе пасярод бяскрайняга парку. Досвітак колеру вяндрліны на сняданак і ўсёўладны пах жаночага цела...

Яна адпывае няспешна каву і кажа па-нямецку з усмешкай:

— Du bist mein Käfer und mein Kaffee! Du bist mein Kafka!²⁸

Я ўсміхаюся ў адказ і адкладаю аркуш з алоўкамі на траву: “Zum letzten Mal Psychologie!”²⁹

²⁶ Афарызм Кафкі

²⁷ аголеныя (фр.)

²⁸ Ты – мой жук і ты – мая кава! Ты – мой Кафка!” (ням.)

²⁹ У апошні раз псіхалогія – афарызм Франца Кафкі. (ням.)

Ф. І ЯГО ЖОНКА

Ф. усё яшчэ злаваўся на мяне. Ён сядзеў насупраць і моўчкі гартаў каталог жывапісу.

— Ты ніколі ў сваім жыцці не сустракаў такой шчырасці! — Ф., стрымліваючы гнеў, тыцнуў пальцам на рэпрадукцыю *Nez Carotte* Жака Дзюбюфе.

— Бачыў, — адказаў я, — але больш шчырымі мне падаюцца яго **КАРЦІНЫ-АСАМБЛЯЖЫ**.

— Што ты разумееш у мастацтве, ябаны правінцыял?! — закрычаў Ф., кінуўшы каталог на падлогу. — Што ты ўвогуле разумееш? Ты цэлымі днямі сядзіш у маім садзе, п'еш маю каву, паліш мае цыгары, чытаеш мае газеты і... — ён раптам змоўк і паглядзеў на вуліцу.

— Што "і"? — самазадаволена ўсміхнуўся я.

— Што ты, блядзь, усміхаешся? — Ф. ускочыў з крэсла і схіліўся нада мной. — Думаеш, я не ведаю, чым вы ўчора...

Званок у дзверы спыніў яго. Праз некалькі секунд у вітальні пачуліся крокі, спачатку — жаночыя, крыху спалоханыя, потым — мужчынскія, крыху стрыманыя. Жонка Ф. размаўляла з паштальёнам.

— Як маецца?

— Нармальна, — яе голас гучаў ціха.

— У вас нешта здарылася?

— Не...

"ЗДАРЫЛАСЯ! — хацелася закрычаць, але нешта стрымала мяне. — Ф. — **ЗАКАМПЛЕКСАВАНЫ ХУЯБЛЫТАЛА І САДЫСТ! ЁН ПАВІЎ СВАЮ ЖОНКУ! ПАЗВАНІЦЕ... ПАЗВАНІЦЕ... НЯХАЙ ЯГО ПАСОДЗЯЦЬ РАЗАМ З ГВАЛТАЎНІКАМІ!"**

— Распішыцеся за пакет, — голас паштальёна абарваў маю думку. — Да пабачэння. Прывітанне Ф.

— Табе пакет, мой хлопчык, — ціхі голас паклікаў з вітальні.

— Ідзі, забяры, — рыкнуў Ф., тузануўшы мяне ў плячо.

MEHR INFO ÜBER SAFER SEX UND SEXUELL ÜBERTRAGBARE KRANKHEITEN³⁰ — было накрэслена на плотнай, як танны кандом, капэрце.

— Што гэта? — здзіўлена паглядзеў Ф..

— Часопіс і дзевяць прэзерватываў... — адказаў я. — А ты думаў валянцінка ад Юко Сіраісі?

— Нічога не думаў. Э-э-э... Я хацеў спытаць... У цябе нешта было з маёй жонкай?..

Успаміны праявіліся ўсмешкай на маім твары. Мне прыйшлося прыкласці намаганні і сурвэтку, каб не засмяцца. Ф. гэта б зноў раззлавала. Прыдуркаватая сямейка — Ф. — багаты ідыёт, але і жонка не лепш. Я жыў з імі толькі таму, што мне не прыходзілася плаціць за пакойчык пад дахам. Так вырашыла жонка Ф.. Ён нічога не ведаў. Толькі здагадваўся.

Ціхае жыццё паміж садамі і яе пакоем. Кунілінгус. Мінет. Я і яна. Калі ён адсутнічаў. Гэта здаралася часта. Крызіс сярэдніх гадоў. Сучасны жывапіс і нюслі.

— Нічога ў нас не было. Яна проста папрасіла пагаліць ёй ногі, — пачаў апраўдвацца я. — Я ўзяў свой станок для галення і пену... Яна хацела, каб я зрабіў. Чаму?.. Не ведаю... Пачаставала мяне піцай... нюслямі і кавай. Распавядала пра маладосць, што ўсё яшчэ кахае цябе. Чуеш? Яна кахае ЦЯБЕ, А НЕ МЯНЕ. — я ўзняў з падлогі каталог.

Ф. маўчаў. Мне было да пізды, верыць ён мне ці не. Усё вырашала жонка.

³⁰ Больш інфы пра бяспечны секс і хваробы, якія перадаюцца палавым шляхам. (ням.)

Я разгарнуў каталог.

“Вось твая жонка! — хацелася пафасна гаркнуць Ф. і тыцнуць мурлом у рэпрадукцыю “Касагрудай” Жака Дзюбюфе, — ты не трахаў яе ўжо два гады, стары садыст... Тваё жыццё — бруд, без аніякіх каляровых і гукавых нюансаў! Табе падабаецца спаць аднаму на брудных прасцінах і жэрці халодную бульбу з гароднінай, запіваючы зялёнай гарбатай”.

Ф. некалькі хвілін моўчкі пазіраў на мяне, потым забраў каталог і зваліў. Ён пайшоў у прыбіральню. Гэта дакладна. Будзе драчыць на “Аголеных” Поля Рэбейроля. Яму падабаюцца яго вялікія фігуры. Калі Ф. канчае, ён абавязкова крычыць: “L’HOURLOU-PE!”.

ПАЛІТО

— Надо помянуть, — сказала гаспадыня кватэры і паправіла свае гарачыя, быццам грэлкі, грудзі. — Шэсьць лет, как его нет. И такая же бесснежная зима, как шэсьць лет назад. — Яна пасунула нямыты, з жоўтым налётам лафітнік да мяне. — Дзеньгі за пальто отдашь, когда будут... Хорошее пальто... Итальянское. Как на тебя сшито.

Я моўчкі выпіў, выйшаў у вітальню, зашпіліў паліто і выцягнуў з кішэні блакітную, вязаную шапачку, якую некалі насіла старая.

— Зусім ахуела, — лаяўся я пра сябе, сыходзячы па лесвіцы, — рэчы нябожчыкаў раздаюць, а не прадаюць.

У фудкорце “Сланечнік” замовіў гарэлкі, акарачкоў ад палкоўніка Сандэрса і напіўся да слёз.

“Принесите мне ещё водки и мороженого на широких, как горизонты, подносах!” — крыкнуў я афіцыянтам.

— Вы боитесь одиночества? — спытаў адзін з іх.

— Я давно не видел его, — п’яным голасам адказаў я, узяў з крэсла паліто і выцягнуў з кішэні фотакартку. — Я дам вам адрес... Отправьте её перед Пасхой...

— Бывшая любовь? — працягваючы асадку, пацікавіўся хлопец у барвовым фартуху. — До Пасхи ещё далеко... Может, сами отправите?..

Я нічога не адказаў і пачаў выводзіць літары на цвёрдай паперы: “I LOVE YOUR BLACK CURRANT EYES AND PUSSY!”³¹ 24.I.2006. А.”

³¹ Я кахаю твае чорнапарэчкавыя вочы і пізду! (анг.)

Вострадзюбая асадка, падобная да галоднай вароны, выдзёўбвала з-пад беласнежнай паперы мінулагадня ўспаміны. Я адкінуўся на крэсла і цяжка ўздыхнуў. “Трэба будзе аддаць яе ангельскі слоўнік... Ён ёй патрэбны... ДРЭНІ ПАТРЭБНЫ СЛОЎНІК! ДРЭНІ НА ВЯЛІКДЗЕНЬ ПРЫЙДЗЕ ФОТАЗДЫМАК! ДРЭННЫ ФОТАЗДЫМАК З ПЯРЛІНАВАШЭРАГА ПАЛІТО! З ДРЭННЫМ ПОДПІСАМ НА ДОБРАЙ, ЯК РЭСТАРАННЫ АБРУС, ПАПЕРЫ І ГРЭЧАСКІМ КРЫЖЫКАМ БЭЗУ!

Афіцыянт забраў са стала фотаздымак разам з купюрай, знік на кухні і праз некалькі хвілін прынёс марожанае — салодкі храм з сіропнымі купаламі.

“Свет такі дрэнны, што яго нічым ужо не сапсуеш”, — кадр з “Sedmikrasky” узнік на замерзлым экране вакна і перапыніўся на рэкламу з чарговым глытком гарэлкі: “Зялёная марка! Час бяжыць... Мы застаемся сабой... Нават у паліто ад памерлых...”

— Блядзіна і рыззёўніца, — прашыпеў я сабе пад нос.

У сценах-пялёстках-далонях “Сланечніка” мне было цёпла — дзіўны інстынкт самазахавання — сэрца пульсуе часцей, каб нагадаць, што я жыву, не зважаючы на маску шызоіднасці, пад якой хаваецца слабасць. У гэтым сезоне мая слабасць насіла блакітную вязаную шапачку старой і элегантнае паліто, якое мне прапанавалі за пяць адсоткаў ад рэальнага кошту.

— Отъебись, — стомлена вылаяўся я на ахоўніка, насоўваючы ля ўваходу шапку. — Я тебе, блядь, не шут гороховый. Просто холодно очень...

Першыя крокі па вуліцы мне даліся лёгка. Шэры пясок на асфальце рыпеў пад ботамі, машын на вуліцы было мала, з парку цягнула торфам і гнілатой. На Бярозавай алеі я адчуў, што мне моташна. Я прытуліўся да дрэва і блевануў. “Галоўнае — мянтам цяпер не трапіцца”, — кроплі поту выступілі на ілбе, калені напоўніла слабасць.

— РАДОСТНОГО ВЕЧЕРА, — данеслася з заход-
най часткі парку, — РАДОСТНОГО ВЕЧЕРА!

— ИДИТЕ В ПИЗДУ! — пракрычаў я ў адказ і
паплёўся па Сярэдняй алеі.

Нечакана пайшоў снег — мяккі, сухі. На паліто
ён здаваўся абрыўкамі лістоў, што атрымоўваў у міну-
лым годзе.

“Час бяжыць... Я застаюся сабой... Нават у паліто
ад памерлага... Свет немагчыма сапсаваць,” — ска-
заў я сабе і пайшоў далей.

НЕБА

Такога светла-блакітнага неба я ніколі не бачыў у жыцці. Мне падалося, што я трапіў пад купал цапачнага горада, які я падараваў сваёй хроснай — мініяцюрныя вулкі і цэрквы ў вадкай лазурцы сярод мірыядаў беласнежных камячкоў-пушынак.

Чатыры гадзіны раніцы. Халодна. Скрыжаванне. У маёй кватэры жанчына спіць — уразлівая, худая, з напружанай шыяй.

“Колькі, блядзь, у цябе было мужыкоў да мяне?” — хацеў я запытацца, агаліўшы яе друзлыя плечукі. — In accordance with statistics thirty five percent of respondents can relax entirely and dream just sitting in WC³².

Яна маўчала. Чакала. Заснула.

“GONE TO THE STEPPE. BACK FOR SUPPER. A.”³³ — напісаў маркерам на сурвэтцы.

Кітайскі рэстаран на Успенскай. Белыя рысінкі на асфальце. Вяселле. Белыя рысінкі на асфальце. Радасць. Белыя рысінкі. Госці. Белыя рысінкі. Позняе лета.

Бістро, якое працуе 24 гадзіны.

— Вы бачылі рэчку? — пытаюся гандлярку. — Гэта кардыяграма каханья! Вы кахаеце?

Яна сумна ўсміхаецца. Нікога ў яе няма. У яе былі спадзяванні і мары. Апошнія зніклі разам з п’яным палюбоўнікам. Stupid³⁴...

³² Згодна са статыстыкай, 35 % рэспандэнтаў канчаткова расслабіцца і марыць могуць толькі ў прыбіральні. (анг.)

³³ ПАЙШОЎ У СТЭП. ВЯРНУСЯ ДА АВЕДА. А (анг.)

³⁴ Бязглузда (анг.)

“Займацца каханнем... Віно і разважанні пакінуць на кухні... Альбо... Не займацца каханнем і пакінуць жанчыну... Бяссонны боўдзіла! — моўчкі праклінаю сябе. — Don't fuck with him! He is crazy...³⁵”

— Вам піцу з маянэзам ці кетчупам? — гледзячы ў вочы, пытаецца гандлярка.

— З добрай раніцай, — усміхаюся ў адказ, — на белых, як вясельная сукенка, сурвэтках, мой анёлак...

— Калі ласка... Добрай раніцы, — кажа дзяўчына-бістро, папраўляючы белы халат.

За пустыя бутэлькі шампанскага на ходніку, за акуратнае жыццё правінцыяла, за ўразлівых выблядкаў, за ціхі рамантызм дзякую светла-блакітнаму гораду...

Спатыкнуўся ля мастацкага музея і спужаўся. Спужаўся маладосці дзяўчыны. Яна прайшла па плошчы і знікла на таксі. Ранняя восень светлафарэ. It's nothing of your fucking bust³⁶!

Такое светла-блакітнае неба неабходна нервовым людзям, як я, такое светла-блакітнае неба немагчыма запэцкаць *bon marche*³⁷ феерверкамі, такога колеру мусяць быць мае прасціны. Ружовыя мары ідыёта з халоднай піцай у руках.

Жанчына ў маёй кватэры спіць, але мне хочацца, каб яна зваліла, калі вярнуся, — не кахаю яе, а шкадую. Шкадую і каву ў ложка прыношу. Beast, brute, sad³⁸! Быць падобным да ўсіх!

— У вас не будзе цыгарэты? — пытаецца побач з тэатрам барадаты бяздашнік, у шэрым, з падрэзанымі краямі, капелюшы.

— Можаце ўзяць і піцу, — адкрываючы пачак, кажу я.

³⁵ Не трахайцеся з ім! Ён звар'яцеў! (анг.)

³⁶ Нічога вашы дзеўбаня грудзі (анг.).

³⁷ танняя (фр.)

³⁸ Скаціна, жывёла, мярзотнік! (анг.)

— Дзякуй! Не жадаеце выпіць?

— Не... Дзякуй. Пакіньце мяне сам-насам, — я ўзіраюся ў цапачны краявід.

Бяздашнік знікае. Басаногая пара няспешна ідзе пад мастом. Хто яна? Хто ён? Жвірам адзін аднога пасыпаюць. Смяюцца.

Я пазваніў з мабільнага на кватэру. Да тэлефона ніхто не падышоў — яна сышла.

— She loves giraffes too³⁹ ... — узгадаў сшытак сваёй хроснай і ўсміхнуўся.

Цапачны горад, які я падараваў ёй — мініяцюрныя вулкі, цэрквы ў вадкай лазурцы сярод мірыядаў беласнежных камячкоў-пушынак, — ажываў паступова ў маёй душы. І я адчуваў усмешку сваёй хроснай.

Тралейбусныя дроты. Нервы. Бронзавыя хвалі маста. Вераб'і. Спакой. Кветкі. Басаногая парачка перайшла праз Віцьбу і пакрочыла па Талстога. Мне было хораша. Я выключыў мабільнік. Быць часова недасяжным у цяперашнім часе было маім шчасцем.

“BACK FROM THE EMPTINESS. BACK TO MYSELF. А.⁴⁰ — бубніў я сабе пад нос, вяртаючыся дадому. — BACK FROM THE EMPTINESS. BACK TO MYSELF. А.”

Палова на шостую.

Я люблю сваю будучыню.

...І светла-блакітнае паўночнае неба.

...І светла-блакітнае сонца ў рацэ.

³⁹ Яна таксама любіць жырафаў (анг.)

⁴⁰ Назад з пустэчы. Назад да сябе. А. (анг.)

МАТЫЛЬКІ

Пакой старога здаваўся празрыста-блакітным з-за вячэрняга неба на выцвілых ад часу шпалерах. На стала ляжалі пажоўклыя газетныя падшыўкі. З вуліцы веяў вецер. Палосы восеньскіх навін шамацелі. Я не ведаў, пра што размаўляць са старым чалавекам вясной, мне хацелася хутчэй сысці на вуліцу, а потым вярнуцца, каб у адзіноце паблукаць па яго вялізнай кватэры...

— Німфаліды, ветразнікі, сатурніі... Багатая калецыя, — з набокаўскай інтанацыяй у голасе пачаў я, разглядаючы шклянныя квадраты на сцяне. — Даўно збіраеце матылькоў?..

— У цябе ёсць дзяўчына? — не слухаючы мяне, спытаў стары.

— Э-э-э... М-м-м... Дзве... — схлусіў я і нервова хапіў са стала шклянку гарбаты.

— У мяне таксама дзве. Адна з іх маладзейшая за цябе. У свае семдзесят я магу яшчэ шмат... — зморшчаныя вусны пад жоўтай ад тытуню барадой выклікалі ў мяне агіду, як шчылінка парнушняй актрысы. — Галоўнае, каб яны прыходзілі паасобку.

“Бачыў я тваіх матылькоў! — падхватнік успамінаў вылавіў ліпеньскі дзень, калі я бачыў гэтага павука ў кампаніі абаяльнай перламутраўкі. — Ты высушыў яе і прышпіліў да сваёй калекцыі, ненажэрны, ссохлы драпежнік! Ганарышся, што вельмі рэдка трапляюцца такія матылькі... Ідзі ты на хер!”

Я паставіў шклянку на стол і, не развітаўшыся, сышоў.

Макс выслухаў гэтую гісторыю да канца і ўсміхнуўся:

— Ён заўсёды вярзе ўсялякую лухту! Але я не ведаў, што ён збірае матылькоў... Гэты “энтамолаг” захварэе калі-небудзь трыперам, калі не супакоіцца... — Макс запаліў цыгарэту з марыхуанай. — А што гэта за дзяўчына была з табой на выставе CINEMATOGRAPH-2? Яна нічога сабе... Трахнуць яе ззаду...”

— Нядаўняя знаёмая. Летуценная асоба — вершыкі-стужачкі, аўтаспын-аспірын. Добры экзэмпляр у калекцыю старога. — Я зірнуў у вочы сябра. — Лепш бы мінет мне зрабіла, а не грузіла рознай фігнёй. Макс — ты такі прыгожы... Блядзь, як хочацца трахацца! Як хочацца трахацца! А яна, напэўна, ужо дадому зваліла... Ты не бачыў, куды яна пайшла пасля выставы?

— Не... Пазвані ёй...

— Я званіў ёй, яна не адказвае...

Раптам у кішэні зазваніў мабільнік.

— Віка, ты ўжо сышла дадому?

— Не... Я падумала, што ты мяне кінуў...

— Я не кідаў цябе... Э-э-э... — Мной апанавала нерашучасць. — Падыходзь да ратушы... Дамовіліся? — я паклаў сотавы ў кішэню і звярнуўся да Макса: — Цудоўны вечар. Шкада, што трава на беразе Віцьбы яшчэ не вырасла...

— Сапраўды, шкада... Вунь яна ўжо ідзе... Не ідзе, а ляціць... Давай ключню... — сказаў на развітанне Макс і знік, расправіўшы крылы сваёй курткі махнатым бражнікам за брамай “Букініста”.

У правінцыйных завулках маёй фантазіі ўзнікалі цені валавочак, шклянціц, серпакрылак...

— Куды пойдзем? — пазіраючы на мяне, спытала Віка.

— Давай проста пагуляем.

— Давай, — яна ўсміхнулася. — Табе спадабаліся матылькі на выставе?

— Дзівосныя матылькі...

— Ты адказваеш не як біёлаг.

— Я — не біёлаг. Я — просты чалавек і даю просты адказ. Мне падабаецца жыццё, а не яго муляжы...

— Навошта такая катэгарычнасць? Файная выстава, — дзявочы голас гучаў мякка. — Гэта тое, што трэба маёй душы... Дзякуй за запрашэнне...

— А сэрцу?

— І сэрцу таксама, — адказала яна з усмешкай.

Мы перайшлі праз Замкавую і павольна пайшлі ў бок Пакроўскай царквы.

— Ты вырашыў мяне праводзіць?

— Не, я вырашыў зайсці да цябе ў госці, — матылёк нахабства вылушчыўся з кукалкі няўпэўненасці. — Няўжо ў цябе не знойдзецца гарбаты для адзінокага лепідаптэролага⁴¹?

— Не...

— Сэрца ў цябе няма.

— Сэрца ў мяне каменнае, але ў душы горача... Хаця і сэрца можа растаць. Трэба зайсці ў краму і купіць чаго-небудзь салодкага.

Віка стаяла перад шырокімі сцэлажамі:

— Што ты любіш — печыва ці вафлі?

— Тое, што больш салодкае, — сказаў я і палез у кішэню за грашыма. — Вафлі з нектарам.

— Я разлічуся, — спыніла дзяўчына.

“Жыццё — квяцісты луг”, — падумаў я.

Мы збочылі ў браму побач са студыяй “Коніка”. На задворку валяліся бракаванія фотаздымкі. Віка павіталася з бабкамі на лавачцы. Я ўзгадаў надпіс на пад’ездзе хрушчобы на ўскраіне: «БАБКИ, ЧТОБ ВЫ СДОХЛИ».

— Пачакай, трэба папярэдзіць маму. Мужчына ў

⁴¹ Вучоны, які вывучае лускакрылых, у тым ліку і матылькоў.

кватэры, дзе жывуць адны жанчыны — гэта... — фраза Вікі абарвалася з паваротам ключа.

Я застаўся стаяць на лесвічнай пляцоўцы.

— Дзе ты? — дзявочы твар ззяў усмешкай у вітальні. — Заходзь...

Паўаголеная сястра сядзела на канапе і абьякава шліфала свае пазногці, маці ў лазенцы мыла галаву. Ім было пасраць на мяне. Я павесіў куртку на гурбу жаночых паліто і папёрся ў залу.

— Што ты будзеш піць — гарбата чорная, кава, але без малака?

— Кава зялёная без малака, — на поўным сур'ёзе заявіў я.

Пару хвілін Вікі не было. Можна было разглядаць кніжныя паліцы — танныя дамскія раманы, энцыклапедыя жаночай сексуальнасці, папяровыя матылькі, валянцінка, падпісаная сястрой і мамай, фотаздымак.

Я плюхнуўся на канапу і зірнуў у вакно — рэдкі гарадскі краявід — ніколі не бачыў такога ракурсу на Пакроўскую царкву. Кот саскочыў з падваконня і знік шэрай маланкай у калідоры, пакінуўшы паскудны ссаны пах. За вакном праляцеў кволы белы матылёк.

— А вось і гарбата, — з'явілася Віка. — Пачакай, я пераапрунуся.

Нарэшце яна здыме свае безгустоўныя джынсы. Яна вярнулася ў кароткай спадніцы і залезла нагамі на канапу. “Каленкі анёла!” — з задавальненнем адзначыў я, пацёр нос і пачаў свой авантурны аповед пра выставу жывых трапічных матылькоў у Кельне. Віка наіўна слухала, адкрыўшы рот, увесь час папраўляла валасы і шырока рассоўвала ногі.

“Якія непрыстойныя трусікі! Пракрасца ў шчылінку, а не распавядаць пра Кельн... Пракрасца, а потым, сыходзячы, кінуць на развітанне: “А што, мы з вамі на “ты”?”

Потым дзяўчына распавядала пра сваіх сябровак,

пра нейкага хлопца, які спакушаў яе паехаць з ім у Вільню. І без слоў было зразумела, што яна адна... Бязвольны, самотны мятлік...

— Не люблю, калі мяне купляюць. Летам хачу паехаць на Нарач, — разгублена завяршыла Віка.

— Можна і разам, — салодкім голасам сказаў я.

— Так, — пагадзілася Віка і пачала заплятаць касу. Яе шчокі паружавелі. — Ой, нешта мне пякота. Трэба вакно адчыніць...

Кволы белы матылёк заляцеў у пакой... Шкада, што мама і сястра Вікі былі дома, а то б мы адправіліся ў вясенні палёт на крылах-прасцінах. Я нават бы выціснуў з сябе чароўную фразу: “СОНЕЙКА, ДЗЯКУЙ! ГЭТА БЫЛО ЦУДОЎНА!”

Матылёк абляцеў фіранкі, узняўся пад самую столь, спалохана праляцеў над стосам бялізны і знік за кампутарам. Я даеў апошні кавалак вафлі і паплёўся апрацаца. У суседнім пакоі жанчына глядзе-ла тэлевізар:

— Привет, сестра! — сказаў я.

— Я — не сестра, я — мама Вики, — усмешліва адказала жанчына і ўтаропілася ў серыял. — До свідання.

Над горадам вісеў смуродны дым...

“Галоўнае — не закахацца ў Віку! — думкі лёталі ў галаве стракатымі матылькамі. — Хутчэй за ўсё яна цнатлівіца — сто адсоткаў закахаецца. Хопіць з мяне! Узаемны аральны секс — так, але ніякіх слёз, укусаў у плячо і крыві на пледзе. Не трэба ствараць калекцый з засушаных успамінаў. Не трэба, каб німфаліда ператварылася ў бязвольнага шэрага мятліка”.

Паскудна зрабілася ад сябе. Белы кволы матылёк пераляцеў праз вуліцу і сеў на бронзавую феміду на судовым будынку. Насустрач мне па алеі Клёнікаў

ішоў стары. Ён трымаў за руку маладую дзяўчыну. Чарговы матылёк у яго калекцыі. Я не сказаў самага галоўнага, калі быў у гасцях у старога — мне больш за ўсё спадабалася моль, якая сядзела на шкле — яна была жывая.

ПАМІЖ ПЯСКОЎ ЕГПЕЦКАЙ ЗЯМЛІ...

Прысвячаецца брату

15 студзеня. 13:00. Аэрапорт Хургады. Тэмпература +16. Запаўненне міграцыйных картак. Дыялог двух:

— Што ты напісаў у графе прозвішча?

— Кабейн... Курт Кабейн... А табе — Лукашэнка...

— Ты звар’яцеў! Нас адправяць назад з такімі жартамі...

— Не хвалюйся... Ніхто нічога не заўважыць...

13:06. Вусаты памежнік паліць цыгарэты — адну за адной і, нягледзячы на пашпарты, аўтаматычна ставіць пячаткі. “Як ён падобны да Садама Хусейна, — мільгае ў бяссонным мазгу. — Садама не пусцілі ў нябесны рай, у пекла таксама, таму ён сядзіць тут — ля ўваходу ў зямны рай і стомлена прапускае ўсіх грэшнікаў... Кабейна і Лукашэнку таксама...”

13:34. Аўтобус. Гід прамаўляе стандартны тэкст: “Ахлан Ва Сахлан! — Сардэчна вітаем! Егіпет (парабску Міср) знаходзіцца на паўночным усходзе Афрыкі. На захадзе краіна мяжуе з Лівіяй, на поўдні — з Суданам, абмываецца двума марамі: Міжземным — на поўначы і Чырвоным — на ўсходзе... Клімат сухі і цёплы. Дождж апошні раз быў чатыры гады таму... Сталіца — Каір. Большасць егіпцяў — мусульмане, 12% складаюць хрысціяне — копты... Прэзідэнт краіны — Мухамед Хосні Мубарак. Яго выбіраюць, але што ён робіць, ніхто не ведае. На апошніх выбарах акрамя яго было 9 кандыдатаў. Зараз яны сядзяць у турме. Моладзь пасля

вучобы імкнецца з'ехаць у Еўропу... У нас жа дэмакратыя. Хто з Беларусі?"

— Мы, — усмешліва заяўляем з братам. Астатнія беларусы прамаўчалі.

Гід усмешліва, гледзячы ў нашы вочы, працягвае сваё дысідэнцтва: “Лукашэнка! У вас таксама дэмакратыя!”

Аўтобус едзе ў горад. На скрыжаванні — партрэт маладога Мубарака.

Першы ў Хургадзе гатэль, пабудаваны 40 год таму, — закінуты. Былое рыбацкае паселішча, у якім сёння жыве больш за сорак тысяч чалавек. Былым рыбакам зараз больш карысці лавіць турыстаў — сухапутных рыбін у гатэлях-акварыумах — “Sunrise Holidays”, “Bella Vista”, “Sea Gull”, “Minamark”. Стоп! Прыехалі! Чатырохзоркавы гатэль “Minamark” на першай лініі... Sheraton Road... Ключы ад 661 пакою. Ружовая стужка на левую руку, па якой цябе ідэнтыфікуюць. Насільшчык Мухамад цягне багаж. Мой трактат “Вусы і мужнасць”. Мухамад пагаджаецца, усміхаецца, ганарыцца, імкнецца дагадзіць. Атрымоўвае ад брата даляр.

14:18. Перааправаюся — ільняная кашуля, штаны, макасіны — парафраз каланіяльнага стылю. Абед — рыс з баранінай, гародніна, мангавы сок, цыгарэты. Увогуле, паліць у Егіпце можна паўсюль, акрамя аптэк, пад вадой і кандытарскіх.

16:35. Знаёмства з крамамі. На вуліцы: «Эй, друг! Where are you from? Почему никто не заходит в мой магазин? Давай просто посмотрим... У меня всё есть — папірус, кальян-мальян, масло. Всего 2 фунта — 1 грамм».

— Папірус? — разглядаю сваім дасведчаным вокам жоўтыя і цёмныя аркушы.

— Yes. Papyrus.

— Fuck. It's not papyrus, — з'едліва ўсміхаюся. — Гэтыя жоўтыя аркушы — рыс, цёмныя — банан.

— Was?

— Das ist Reis und Banane...

— I don't speak germanski.

— Дурня лепіць, — кажа брат. — Няхай сертыфікат пакажа.

Сертыфіката, безумоўна, няма. Рысавыя аркушы пад папірус прадаюцца па 5 фунтаў (1 даляр=5,45 фунтаў), часам кошт падае і да 1-2-х фунтаў, але, калі гандляр разумее, што перад ім нашчадак фараона (гэта вызначаецца паводле вачэй і вушной ракавіны), псеўдапапірус мнецца, рвецца, падпальваецца, робіцца дарункам багіні радасці Баст. А дорана му папірсу ў валокны не глядзяць...

— Сёння ўстрымаемца ад купоўлі, — дамаўляемца з братам.

17:56. Гатэль. Аазіс більярднай сукні пад гарачай лямпай. П'ю “Крывавую Мэры” і палю... Фатэль перад басейнам. Халодны вятрыска. Вячэра. Інтэрнэт. Першыя знаёмствы.

21: 44. На ресептiон:

— Вы прыехалі сёння?

— Так, — кажу я.

— Я дам вам 120 даляраў, а вы ў *Duty Free* купіце 6 літровых бутэлек тэкілы альбо “Сталічнай”...

— А што нам будзе з гэтага? — пытаюся, гледзячы ў вочы.

— Більярд, колькі заўгодна, і інтэрнэт.

— Добра, — не адводзячы вачэй, згаджаюся я.

Duty Free — аналаг савецкай “Бярозкі” — бухло, цукеркі, цыгарэты толькі для замежнікаў.

— Дайце, калі ласка, 6 бутэлек тэкілы.

— Колькі? — дзівіцца гандляр.

— Шэсць!

У пашпарце ставяцца пячаткі. Дарункі прыносяцца на ресептiон. Паліцэйскі на ўваходзе глядзіць на “кантрабанду” абыякава.

23:03. Прыбываюць новыя пастаяльцы — сарака-

гадовыя цёткі, іх непрыгожыя дочки, рамантычныя геданісты і цынічныя снобы. Я выходжу на ганак гатэлю. Малады араб нешта крычыць мне...

— What? — маё пытанне патанае ў гудзенні памаранчавых таксовак.

— Where are you from?

— Belarus'.

— Oh, Belarus'! — радуецца хлопец. — Садись.

Говорить надо.

— Што? — жорстка гляджу я. — Што гаварыць?

— Садись, — паказвае араб на мармуровую тумбу. — Как дела?

— Good.

— First time in Egypt?

— Yes...

— My name is Vayel. — рукі паціскаюцца ў знак сяброўства. — And you?

— Томас, — у зямным раі імёны не маюць значэння.

— Хочеш женщина? Массаж? I'm marras⁴² and work here. She is alone in the flat... После french.

— How much?

— Хочеш женщина?

— How much?

— Пятьдесят. Для тебя, my friend, пятьдесят.

— Фунтов?

— Dollar.

— Покажи фото.

Ваель падыходзіць да рэкламнага шчыта масажнага салона і торкае пальцам на пышнагрудую, з афрыканскімі косамі дзяўчыну. “Я яшчэ не ў тым ўзросце, каб плаціць за гэтую шлюшку... У Віцебску яны бясплатныя. Альбо за 25 даляраў, калі не хапае жадання шукаць нешта больш вартае...”

— Ukraine, — набівае кошт Ваель.

— No. Thanks.

⁴² сугэнёр (араб.)

— Не хочеш жєнщина?

— Maybe tomorrow.

— ОК. Завтра. Я буду здесь. А гашиш хочеш?

— No.

Спыняецца белы мікрык. Вадзіла з вакна: “Hashish!”

— No! — кажу я і вяртаюся ў гатэль.

Брат гуляе ў “піраміды”.

1:30. Дым на пяску. Занурэнне ў сон.

16-га студзеня. 6:00. Абуджае голас мулы. Гляджу ў вакно, захінуты ў коўдру працягваю спаць (бяссонне больш сутак, калі не лічыць 15 хвілін забыцця ў самалёце). Прачынаюся недзе а 12-й.

— Мы спазніліся на сняданак, — кажу брату.

— Ну і чорт... — адказвае сонны голас з суседняга ложка.

Павольна апранаемся. На вуліцы прахалодна, ідзе да мора, сто метраў і перад вачамі тлустыя фігуры немак, шыкоўныя, шакаладныя азадкі афрыканак. Купаюцца толькі рускія.

— Можа, дайвінгам заняцца? — разважаем з братам. — Альбо паабедаем? Не... Лепей паабедаем...

14:00. Абед. Кілбасы, бульба, курыца, торты з суніцамі, кава і абавязковы цытрон. Падзякуйма Нілу за яго шчодрыя дары! Дым цыгарэт над белымі абрусамі.

Перад пустым басейнам у фатэлі. All inclusive. Бяру піва “Stella” і каньяк. Піва піць магчыма, каньяк вельмі далёкі ад добрых, старых “Абу Сімбела” і “Зотаса”. Халяўны каньяк — малады, але ён створаны не для асалоды. Літары V. S. намалювалі на этыкетцы толькі для адмазкі. Да таго ж эрзац-каньяк халодны, яго водар не расквітнеў, але да give таксама не падобны, водар і смак невыразныя.

— І што, блядзь, рабіць? Вада халодная! Загараць?

— Хадзем гуляць у бiльярд.

— Пайшлі...

Гульня надакучвае на пятнаццатай хвіліне, з усіх настольных гульняў я люблю толькі літаратуру.

15: 37. Пасля некалькіх пераможных партый брата ў більярд звальваем у абменнік побач з нашым гатэлем. Курс даляра = 5, 477 фунта. Гэта болей, чым у Эль Хадабе (5,113). У касе сядзяць жанчыны. Ціхая затока эмансіпацыі пасярод акіяну бурлівых мужчынскіх адносін. За сотку новых баксаў атрымліваю набор парэпаных рознакаляровых фунтаў, сярод якіх 25 і 50 піястраў. Забіраю газету са стойкі і сыходжу.

На вуліцы гандляры: “Друг!.. Брат!.. Земляк!” Сярэдняя зарплата ў Арабскай Рэспубліцы Міср — 80 баксаў, 100 дае табе права быць і сябрам, і братам, і ганаровым гараджанінам Сафагі. Я — фрылэндэр, таму адчуваю сябе вольна.

— Malboro... Malboro... 80 pounds... 60 pounds... 50 pounds. — крычыць перапэцканы арабчонок.

— Ідзі на хуй, — ва ўнісон кідаем разам з братам.

На рагу вуліцы мянтоўскі кардон — за металічным шчытом сядзіць чалавек у чорнай форме (летам носіць белую), перад ім кулямёт. Увогуле, мянтоў у Егіпце вельмі шмат, амаль на кожным кроку... Мясцовыя іх баяцца — закон на баку турыстаў. Крамы “Ёлкі-палкі”, “Каркуша”.

Пераходзім вуліцу. У Егіпце гэта можна рабіць у любым месцы, бо не існуе аніякіх правілаў. Як для пешаходаў, так і для кіроўцаў. Сеў за стырно — атрымаў правы, галоўнае на клаксон ціснуць не забываць... Клаксонам вітаюць сяброў, паказваюць павароты, прапускаюць пешаходаў, трымаюць дыстанцыю. У Хургадзе няма ніводнага светлафора.

18:00. Вячэра. Макароны з цяляцінай, цытрон, перац, памідоры, яйкі, цёплы, смачны, духмяна-салодкі хлеб...

19:00. Прыбіральня. Салідны араб-менеджэр выцірае папяровымі сурвэткамі сперму са сваіх ног і

дарагіх штаноў. Палюцыя, выкліканая доўгім ўстрыманнем. Напэўна, ён прыйшоў на reception, пабачыў сябра, пацалаваўся з ім і... кончыў. У арабскім свеце блізкія сябры цалуюцца, як гэта робяць у Еўропе добрыя сяброўкі. Жанчыны — для нараджэння дзяцей, мастурбацыя — грэх, палюцыя — натуральны працэс.

19:30. Аператар з “TEZ-TOUR” прапануе экскурсіі. Зніжка на кожную — 5 баксаў, калі замаўляеш дзве ў гэты ж вечар... Выбіраем з братам “Бедуінку” і “Каір за адзін дзень”. На дваіх атрымліваецца 240 баксаў, з улікам зніжак — 220. Магчыма паслаць “TEZ-TOUR” далёка-далёка і танней замовіць усё на вуліцы ў іншай фірме, але ніхто тады не дае гарантыі, што тваё цела не будзе збіраць па частках консул РБ на дарозе паміж Суэцам і Эль Гунай.

19:44. Пізданутая сямейка з расійскай глыбінкі пачынае вярзці нейкую лухту пра альфонства. Яны яшчэ ў самалёце мармыталі нейкую лухцень... Не падабаюцца яны мне. Асабліва дачка-неўратычка і бацька...

19:46. Крама пры гатэлі. Купляем арафаткі разам з кольцамі (заўтра да самай ночы будзем у пустэльні) — 30 фунтаў за дзве. Стартавы кошт у горадзе быў 90... Гаспадар запальвае кальян — (па-арабску shisha). Водар спелай вішні. Тытунёвы дым праходзіць праз ваду. Глыбокі ўдых — надыходзіць раслабуха, спачатку спіна і шыя, потым ногі... Брату закарцела купіць... Стартавы кошт вялікага кальяна 25 баксаў, таргуем да 15, потым пераводзім па спецыяльным для нас курсе ў фунты. Кальян, безумоўна, стандартны, але на ім намаляваны фараон (не налепка) і нейкія завітушкі (hand-fuck-made). Атрымліваем двух жукоў-скарабеяў у падарунак — танняя бязглуздзіца, але прыемна.

20.32. Спрабую пазваніць дадому. Блядскі тэлефон. Выхад на міжнародную лінію праз сямёрку, але

гэтую кнопку заклеілі прадпрымальныя прыбіральшчыкі. Брат націскае мацней. Засохлы клей паддаецца... Лінія свабодная!

20:41-23:35. Прагулянкі да мора. На ганку гатэля разам з Ваелем. Зноў навязвае блядзей, прыносіць фоткі двух беларусак. Я адмаўляюся. Вучыць мяне арабскай: “Ана вахэбік!” — “Я цябе кахаю!” Цяпер мы разам прызнаемся у каханні ўсім бабам на Шэратон роад. Ваель: “Я тебя люблю!!! Я холостой!!! I love you!!! I’m single!!!” Я: “Ана вахэбік!!! Ана азіб!!! Ich liebe dich!!! Ich bin allein!!!” Араб у еўрапейскіх шмотках і еўрапеец ў арафатцы — гэта цудоўны трахтандэм... Ваель чапляе двух полек. Яны пужаюцца, але я падхоплюваю: “Кохам тебе!!! Мілосць!!!” Полькі абарочваюцца, усміхаюцца, падыходзяць, шкадуюць, што апошні дзень у Хургадзе... Нарэшце трапляецца бухая немка. Яна цікавіцца мной, але я пераконваю, што Ваель трахаецца лепей за мяне. Ён бярэ ініцыятыву ў свае рукі. Разам яны знікаюць у дыскатэчнай зале — мама і сын...

23:41-0:34. Спрайт з лядоўні. Чыпсы і арэшкі. Палітычнае шоў па тэлевізары. У 8:30 едзем да бедуінаў.

17-га студзеня. 6:00. Лепей прагнуцца ад поклічу на ранішні намаз, чым ад выбуху крылатай ракеты. У нумары цяжка дыхаць — тытунёвы туман павольна знікае праз адкрытае вакно над пунсовымі клумбамі.

6:30. Галенне. Басанож на халоднай кафлі. Струменьчык крыві цяче ад вуха па шыі...

7:41. Прачынаецца брат. Аправаю салдацкія боты — такія насіў Анры Вандзён з Нарманды-Нёман, зялёную кенгуроўку і джынсы. Брат аправаецца, як піжон. Маўрыкійцы называюць такіх людзей — додо (парафраз французскага “піжон”).

8:03. Сняданак — напэўна, адзіны за ўвесь адпачынак, які наведаў. Бутэрброды з кілбасой і сырам. Двойная кава. Суніцы і сушаныя фінікі.

8:31. На ресептшн з'яўляецца дзяўчына-гід і адразу задае пытанне:

— Мальчыкі, а вам холодно не будет?

— Нет, мадемуазель! Матросы Гийома Дюфрена д'Арсалья не боятся сухопутных испытаний, — каўтаючы дым, іранізую я.

— Мсье, моё дело лишь предупредить, — з не меншай іроніяй адказвае дзяўчына. — Карета ждёт вас возле отеля.

8: 36. Забіраем турыстаў з іншых гатэляў.

9:14. На базе. Добра, што купілі арафаткі. У каго іх няма, прапануюць па 35 фунтаў. У брата няма акулераў, але плаціць 35 за made in china мы не збіраемся. Сім-Саля-Бім! У брата акулеры бясплатна — нехта заплаціў, некаму не далі рэшту, нехта ўзяў дзве рэчы — анархія грошай.

9:40. Жыві Максім Багдановіч сёння, я б адправіў яго працаваць інструктарам квадрацыклаў. Ганяў бы Максім Адамавіч з блядзямі сярод пяскоў да самай ночы, а раніцай на вярблюдах вяртаў бы іх задаволенымі ў гатэлі.

Інструктаж немудрагелісты — каробка-аўтамат (АК-47) і тармазы на заднія і пярэднія колы. Дробязь, калі вам трапіць квадрацыкл без задніх тармазоў. Мой брат сцвярджае, што гэта надае больш эмацый і стварае новыя магчымасці для знаёмстваў.

9:45. Дзве калоны стартуюць — хлопчыкі і дзяўчынкі. Жоўты пясак асядае на арафатцы. Хуткасць — 40... 50... 60 — гэта мяжа. Цудоўнае пачуццё, калі колам наезджаеш на камень... Заносіць. Падляцелі арабы, скамандавалі ехаць разам з дзяўчынамі. У караване квадрацыклаў жаночыя азадкі нагадваюць сакавітыя фінікі. Квадрацыкл трасе. Блядзь, чаму я не падрачыў учора? Еду стоячы. На ботах пыл аліў-

кавага колеру. Здымаюць для рэкламнага роліка. Пачынаю піжоніць — рабіць заносы, адпускаць рукі, прабуксоўваць — аператару-арабу падабаецца. Крычу: “Тамам! — Цудоўна!” Калона дзяўчат разам са мной і братам вяртаецца раней за мужыкоў, бо брат задаваў хуткасць, абганяў, нават гняўлівыя крыкі інструктараў не змаглі спыніць яго. Ён маўчаў і толькі аднойчы вымавіў: „I don’t speak arabish”.

11:06. Едзем углыб кантынента да бедуінаў на трох белых джыпах “Нісан”. Асфальт знікае. Вадзіла пытаецца на паджын-інгліш: “How drive? Fasten or very fasten?” Музла на ўсю гучнасць. Хуткасць — 140. Стрэлка ў чырвоным сектары бога Ра. Бяру камеру і здымаю брата, потым прыгожую дзяўчыну, якая сядзіць насупраць, дакладней яе маладыя, налітыя жарсцю грудзі. Яна ўсміхаецца. Раптам джып падскоквае і завісае на некалькі імгненняў у паветры. Прыязмяляемся. Я завальваюся на брата і дзяўчыну. Трымаемся абаруч за зэдлікі. Яшчэ некалькі піруэтаў і віражоў. Прыехалі...

11:22. Услон. Прахалода на стракатых дыванах. Гарбата ў маленькіх, эмаліраваных кубках ад маладога бедуіна. Жанчыны бяруць напой з неахвотай — наслухаліся лухты пра тое, што бедуіны мыюцца раз у паўгады. Пыл абмывае іх цела праз адзенне, робіць скуру пяшчотнай, забіраючы на сябе потную вільгаць.

...у адной бедуінскай вёсцы жывуць шэйх і быў у яго вучань. Хлопчык памёр нечакана. Занурыўся настаўнік і таксама неўзабаве памёр. “Не выжыве вёска без шэйха”, — вырашылі мужчыны. Узялі яны нажы і перарэзалі ўсіх жанчын і дзяцей. Потым узялі яны мячы і перарэзалі адзін аднога. Застаўся апошні — самы моцны. Пайшоў ён у пустэльнію і... закапаў сябе ў пясок на гарачым сонцы...

Ідзем у вёску. Вярблюды-драмадэры! Мае самыя любімыя жывёлы... Кармлю іх цестам. Казычу падбародкі. Вялікая галава кранае маю.

Бактрыяны (двугорбыя вярблюды) менш сентыментальныя...

11:51. Бедуінка раскатвае металічным прутом цеста да танюткай ляпёшкі, падкідвае ў вогнішча сушаныя вярблюжыныя экскрэменты. Хлябец гатовы. Яго здымаюць з металічнага ліста і даюць ў рукі турыстам.

Прапануюць купіць сувеніры — грубыя фігуркі вярблюдаў, жоўтыя іклы, каралі, мазі. Мяне нічога не прываблівае. У мяне іншыя кошты — 1000 даляраў за ўблюдка. Дарослы вярблюд каштуе — 3000. Пасаг за 12-14-гадовую бедуінку роўны 26 драмадэрам, за 20-гадовую — 10, за 25-гадовую даюць вярблюда табе. У 30 год адзінокая бедуінка прыдатная толькі для агульнакарысных прац. У такім узросце яе цэлка нават драмадэру не патрэбна.

Да вяселля муж не бачыць твару жонкі — усе перамовы вядуць бацькі. Маці хлопца і сёстры правяраюць наяўнасць дзявочай плявы. Маладыя тры дні сядзяць у асобным доме, размаўляюць. Хлопец вырашае... Потым чарга дзяўчыны... Калі яна згодная, прыносіць гарбату з цукрам, часам печыва. Калі не згодная, прыносіць несалодкую гарбату. Але гэта яшчэ не ўсё... Хлопец можа адмовіцца піць...

Потым бедуінка нараджае. Гэты няспынны працэс цягнецца да старасці (пасля вяселля тры гады няма дзяцей — развод). Калі жанчына адчувае, што прыйшоў час нараджаць, сыходзіць у пустэлю на месяц, беручы з сабой толькі вярблюда (мяхі з ежай) і асла (вада, на ім яна паедзе разам з дзіцяці назад). Калі дзіцёнак з'яўляецца на свет, маці глядзіць, ці няма фізічных хібаў, псіхічных адхіленняў. Хворае немаўля застаецца ў пустэльні сам-насам. Спытаеце: а як жа любоў маці? Не вытрымала матчына сэрца, пашкадавала кволае жыццё, дык для гэтага ёсць вясковая рада — яна вырашае, прымаць дзіцёнка ці не.

У бедуінаў няма пашпартоў і ім напляваць на ўсіх прэзідэнтаў, Каран — іх пашпарт...

12:33. Жадаем з братам спаліць свае блакітныя кніжкі з асабістымі нумарамі і збегчы ў сапраўдную бедуінскую вёску, што за 500 метраў адсюль (турыстам паказваюць копію). Паводле традыцыі цудоўнага народа, які размаўляе на стараарабскай, — госць праз тры дні альбо сыходзіць, альбо застаецца назаўсёды. “А як жа мама?” — кажу я, азіраючыся на глінабітныя вартавыя вежы. “Як жа ўнівер? Да таго ж у нас няма ніводнага вярблюда!” — падхоплівае брат.

12:34. Бедуінскае дзяўчо гадоў чатырох гуляецца з пяском. Танюткі струмень бяжыць між яе пальчыкаў і ўздымаецца над чорнымі кудзерамі. Ад радасці яна заплюшчвае свае вялізныя, з даўгімі вейкамі вочы... “Скрасці яе! — шапчу брату. — Усё адно пашпартоў няма”.

13:00. Услон. Гарбата. Без цукру. Мае сяброўкі ніколі не шкадуюць і печыва.

13:16. Джып. На ўсёй хуткасці пад намі ламаецца зэдлік — дзяўчына валіцца на мяне, смяецца. Дапамагаю ўзняцца, супакойваю. Праз некалькі хвілін ламаецца апошні зэдлік, маю нагу прыціскаюць чатыры целы — не балюча, але вызваліць нагу не магу. Яшчэ падскок на камяні. Заднія дзверы прыадчыняюцца. Брат трымае іх. Дзяўчына пужаецца і прыціскаецца да мяне.

13:34. Прыезджаем на базу. Невялічкі адпачынак. На абед курыца з рысам, ляпёшкі, бараніна і Соса-Сала.

15:00. Страусы. Іх пяшчотныя, доўгія шыі.

16:15. Катанне на вярблюдах. Стары араб. Твар абпалены, сівая барада — напэўна, ваяваў супраць англічан ці ізраільцянаў. Калі вярблюд уздымаецца, я не пужаюся — наадварот, адчуваю асалоду. Гайдаюся на цёплай спіне. З усмешкай гляджу на немца-

таўстуна, які зваліўся. Драмадэр паварочвае галаву. Я такі худы, што, напэўна, ён баіцца згубіць мяне. Даю старому 20 фунтаў. Стары бяжыць. За ім — мой вярблюд. “EGYPT! VIVAT!” — крычу на камеру. Самае цудоўнае пачуццё — самыя цудоўныя кадры рэкламы! “Once again!” — крычу старому.

17:00. Гонкі на багах. Паўзмрок. Хуткасць. Перад намі едуць дзве украінкі — маці і дачка. На ўсёй хуткасці іх пачынае кідаць. Праз некалькі секунд іх машына пералятае праз высокі пагорак і пераварочваецца. Гонка спыняецца. Арабы нешта крычаць, знікаюць у цемры. Праз хвіліну жанчын выцягваюць. Цэлымі, дзякаваць Усявышньому. Яшчэ некалькі заездаў. Спыняемся. Маладая украінка просіць цыгарэту: “Ты выдзел? Это было супер!” Я ўсміхаюся, чыркаю запальнічкай.

17:55. Паездка на конях. Адмаўляюся. Брат робіць яшчэ адзін заезд на квадрацыкле.

18:04. Палю кальян і гляджу канцэрт. Здымаю на камеру бедуінскіх музыкаў, фрагмент танца жывата. Дзяўчына гіпнатызуе кобраў, заплятае іх шалікамі на шыі палякаў. Вяртаецца брат. Танец з бубнамі.

21:00. Вяртаемся ў гатэль. На ганку вітаюся з Ваелем. Стомленыя позіркі. Вячэра. П’яныя шахцёры з Данецка цалуюцца паміж сабой, цалуюць афіцыянтаў, бармэнаў і павароў.

21:56-22:30. П’ю піва і ром з колай. Дыскатэка. Афрыканкі. Немка і руская спаборнічаюць у конкурсе пацалункаў. Руская цалавала ўсіх, таму і перамагла, а немка грэбвала арабамі — забабоны.

22:45-0:25. Цыгарэты кожныя дзесяць хвілін. Ванна. Эратычныя фантазіі. Паслязаўтра... Заўтра... Каір...

0:26. Брат нешта распавядае. Мае павекі заплюшчваюцца. Стомлены мозг праецыруе ў пакоі аграмаднага белага драмадэра. Мажныя ногі трушчаць каф-

лю. Прасціны ўздымаюцца ў халодных плынях кандыцыянера. На спіне жывёлы сяджу я ў сваіх армейскіх ботах і п'ю "Garde Marine XO"...

18-га студзеня. 12:26. Прачынаюся ў слязах.

13:04. Выходжу на ганак. Дзьме халодны вецер. Па сцежцы ідзе араб і цягне на плячы трубу з рухавіком. Смуродны, кіслы дым.

13:06. Барная стойка ля пустога басейна. Афіцыянт Хайні моўчкі налівае ром з колай і мангавы сок. Уладкоўваюся ў фатэлі. Святло сувенірнага сонца, водар таннай парфумы і спермы, соль на вуснах, усешкі.

Пасядзела яна на пустым пляжы, пакупалася ў халодным моры, падставіла сваю сухую шчылінку алебастраваму Анубісу. Ідзе, кавыляючы, голкі марскога вожыка з нагі выцягвае, верыць у бабскае шчасце. "Трэба неадкладна да ўрача!" — трывожацца сяброўкі. "Піздзец, марскому вожыку!" — адмахваецца самотніца.

Цыгарэты палю адну за адной, сонна пазіраючы на пальмавыя прысады.

Повар смажыць бараніну, аліўкавы бляск вачэй, беласнежны каўпак, пошум алею, які заглушае гэтае ябанае жыццё...

14:15. Прыходзіць брат і пытаецца, паказваючы на блакітнавокага араба з тонкай таліяй: "Ты бачыў гэтую шлюшку?"

14:16. Вяртаемся ў нумар. Вывешваем зялёную кардонную шыльду: "CLEAN OUR ROOM".

У абед з'яўляецца дзіўнаватая сямейка з расійскай глыбінкі. Дочка-невротычка устраівае істерику свому дорогому папеньке. Пламенная пощёчина по яго давно нецелованой щеке.

15:47. Більярд. Магія чорных копцкіх вачэй. Акуратны пупок. Запрашэнне на party...

16:23. Купляем з братам тытунь для кальяна — блок 15 фунтаў.

17:00. Крама водараў Ізаака. Усмешлівы гандляр чыркае запальніцай, запэўнівае, што няма спірту. Мілы хітрун! Даўно ніхто не бадзяжыць водарны алей спіртам! Яго бадзяжаць парафінам! Прашу паказаць сандал — вадкасць крыху мутнаватая — значыць, частка парафіну нязначная. Сапраўдны сандалавы алей — празрысты. Бялюткі, блакітнавата-ружова-мутны — падробка. Размова face to face...

— First time in Еgypt? — гасцінна пытаецца гаспадар.

— Yes...

— Only for you my friend — 1 gramm / 1 pound. This bottle — 120 gramm. Pharaoh... Ніферціці... For you — 100 pounds.

— For me — OK. And for my brother?

— 90 pounds and surprise — this bottle — 35 gramm. Only for you and your brother.

— OK, but we buy it for mama. 80 pounds!

— NO! NO! NO!

— Have you mama? — не сунімаюся я.

— Yes!

— 80 pounds for mama?

— For my mama — 300 pounds. A-a-a-h-h-h!.. OK, for your mama — 80!

— 70, — кажа брат.

— 75!

— No, — кажам і збіраемся сыходзіць.

— OK! 70! — спыняе голас Ізаака на выхадзе.

— And surprise too! — настойвае брат.

— OK!

Усё пакуецца ў прыгожыя каробкі.

17:57. Скончыліся цыгарэты. Крама пры гатэлі. Хмурны гаспадар з рэпутацыяй цынчнага падманшчыка. Брат бярэ “Captain black cherise” і запальніцу.

— 50 фунтов, — адводзячы вочы, кажа гандляр.

— Чё? — пытаюся.

— Дешевле не могу.

— 30.

— 45. Дешевле нет.

— Нет? On the street 25... ОК! 30! — паўтарае брат, трымаючы перад хітрымі вочкамі пачак. — 30. 30!

— 40, — крыўдліва бурчыць скнара і выхоплівае тавар з рук.

— 30, — паўтараю я.

— Нет! Нет! — тавар кладзецца на паліцу.

— На 35! Задавіся! — сую пакамечаныя купюры ў сквапную руку.

Не развітаўшыся, сыходзім.

19:50. У гатэлі палю кальян (5 фунтаў). Страка-тыя дываны і падушкі. Перакулены месяц над рака-вінкай спутнікавай антэны. Ціхая гаворка. Млявасць. Побач ангельская мама ў акуларах і яе сын — ман-чэстарскі, голенагаловы хуліган. Яго комплексы но-сяць цяжкія чорныя боты і блакітныя, запэцканыя пустым семем джынсы.

— Hashish? Do you smoke?⁴³ — пытаецца ён

— No. Only shisha!⁴⁴ — з шатландскім акцэнтам адказваю я.

— Could I taste your shisha?

— Of course!

2 куфлі піва для мамы тумановага бэйбуса.

21:00-22:32. Пасля вячэры на ганку гатэля з Вае-лем. Практыкум арабскай мовы... Зноў прапануе каталог прастытутак (new) — сумныя маскі каханья, сухія пялёсткі, вільготныя валасы... Ваель распавя-дае пра восеньскае падарожжа ў Гамбург, пра суце-нёрства, пра Кену, пра старэйшага брата, які працуе банкірам у Лондане... Моўчкі палім, думаючы кож-ны пра сваё... Перад намі праязджае чорны Hummer...

⁴³ Гашыш? Паліш? (анг.)

⁴⁴ Не. Толькі кальян (анг.).

22:36. Палю, лежачы на прыбраным ложку, і ўзгадваю вераснёўскі шпацыр з каханай па выбаргскай набярэжнай. Нам было хорапа разам. Водарны алей на стомленым целе маім. Брат чытае ліст падзякі ад генеральнага менеджэра гатэля. Праз 155 хвілін ад'езд у Каір.

19-га студзеня. 0:30. Абуджае тэлефонны званок. Слоў не зразумець. Алебастровае святло лямпы. Апрачаюся і палю.

0:45. Па сцезцы насустрач ідзе кампанія. Нясуць беспрытомную жанчыну. Расшпіленая блуза, ваніты, мокрыя панчохі, слёзы і туш.

0:47. Reception. Ключы ад нумару. Lunch-packet — дзве кілбаскі, булачка, джэм, агурок, масла, сыр і апельсінавы сок. “Leltak saide!”/ “Дабранач!” — развітваюся з ахоўнікамі.

1:11. На ганку гатэля. Дзіўнаватая сямейка з глыбінкі едзе разам. Брат лаецца і запальвае цыгарэту. Спыняецца аўтобус “Mercedes”. Заходжу і звяртаюся да кіроўцы: “Маса эль хір! Куаіс арабія! — “Добры вечар! Добры аўтобус!” Усміхаецца, дзякуе...

— Сядай, наперад! — кажу брату. — Праз некалькі хвілін мы будзем удзельнікамі ралі аўтобусаў Хургада-Каір.

Дзіўнаватая сямейка сядзе за намі.

1:50. Выязджаем з горада. Сузор'е аэрапорта і млечная аўтастрада праз космас пустэльні... Вучу арабскія словы, напісаныя Ваелем...

Вушасты, яшчаркатвары гід бярэ мікрафон: “Добры вечар!”

Маўчанне, акрамя двух спагадлівых “Салям алейкум!”.

— Добры вечар! Меня зовут Мухаммад Абозид. Вы што, уже спите? — спрабуе абудзіць няверных курортны прарок.

— Добры вечер! — адказваюць з крывадушнасцю неміласэрныя пілігрымы.

“Калі няма настрою, навошта падарожнічаць? — думаю я. — За саюз курайшытаў, саюз іх у вандраванні зімой і летам!..”

— Уважаемыя турысты, в Каир мы прыбудем в 9 часов утра... На пути у нас будет две остановки. Первая через полчаса — в Эль Гуне, там нас ждуть ещё 20 автобусов. В каждом из них поедет полицейский для нашей безопасности... Впереди и сзади колонны нас будут сопровождать патрульные машины. — распавядае гід.

— А зачем? — чуецца з цемры пагардлівы голас.

— Несколько лет назад террористы напали на автобус... — папярэджвае Мухамад. — Я сам один из них... Шучу... Вторая остановка — в шесть часов. Просьба ко всем — не опаздывать! Как говорит пословица — семеро одного не ждуть...

— Будете ждать, сколько надо, — абрубает істэрычны голас. — Мы вам деньги заплатили...

— Программа рассчитана на определённое время. Если вас нет полчаса-час — пожалуйста, в аэропорт или на такси обратно... — спакойна працягвае экскурсійны сфінкс. — В Каире мы посетим королевский музей, пирамиды Хеопса, Хефрена и Миккери-на, Сфинкса, парфюмерную фабрику и ювелирный магазин...”

— Трэба было ўзяць нашы афганскія медальёны, — кажа на вуха брат. — Толькі цікава, што на іх выяўлена?

— На тваім — хадж у Меку і паэтычная сура “Курайш”. А на маім — “Алаху акбар” і сура “Зорка”.

— Арабский учишь? — пытаецца Мухамад і бяра аркуш са словамі з рук. Пытанне-адказ. Аўтобус пазірае на мяне, як на здрадніка, быццам у маёй валізе і словах гексаген.

“Калі быў бы, адправіў у сакару гэтую істэрычку

разам з татачкам-выведнікам... Абодвух! У імя Алаха літасцівага, міласэрнага! Даўно заўважылі з бра-там, вушы грэе сексоціна, калі размаўляем. *Памаліся ж Госпаду твайму і закалі. Бо ненавіснік твой — ён куртаты!*”

2:14-2:56. Пачынаецца ралі “Хургада-Каір”. Да Эль Гуны — хуткасць 130...

2:57. Паліцэйскі кардон пад егіпецкай Венецыяй — Эль Гунай. Выходзім. Жалезныя байніцы. Маўклівыя постаці аўтаматчыкаў абাপал дарогі ўзіраюцца ў начную прастору... Тэмпература не больш за +10. Свінцовая пустэльна пад аксамітным, бяскрайнім небам. Мужчыны чарадою суслікаў спраўляюць патрэбу... Прыціснуўся да аўтобусага радыятара і запаліў.

3:14. Выязджаем пад нумарам 19. Хуткасць — 140, на знаку — абмежаванне — 90. Гэта не аўтобусы — гэта спрытныя, егіпецкія кошкі саборнічаюць між сабой, палююць за шэрай машынай паліцэйскіх. Магічныя фары... Прэч-прэч з дарогі, белы Fiat! Статкі грузавікоў, нафтавозаў і бетонамяшалак, вашы пастухі даўно бачаць сны!

4:27. Мы едзем трэцімі... Адкідваю сталок на пярэдным сядзенні, кладу галаву і пакрываю яе арафаткай: “Усявышні! На сподачку нябачным думкі мае празрыстыя!”

6:00. Прыпынак. Кіроўцы і гіды ідуць на ранішні намаз. У пустэльні — 0 градусаў, вее пранізлівы, пыльны вецер. Цыгарэты. Мудрая сура “Няверныя” з маёй памяці пад акварэльна-чыстым небам:

У імя Алаха літасцівага, міласэрнага!

Скажы: “О няверныя!

Я не буду пакланяцца, перад чым вы будзеце пакланяцца, і вы не пакланяйцеся, перад чым я буду пакланяцца, і я не пакланяюся, перад чым вы пакланяліся, і вы не пакланяйцеся, перад чым я буду пакланяцца!
У вас — ваша вера, і ў мяне — мая вера!”

Кармлю са свайго lunch-packet сабак — бадзяжных сведкаў Юсуфа...

6:20. Едзем ўздоўж Чырвонага мора. Чыстае мора. Акуратныя, атынкаваныя катэджы. Будаўнічае смецце на схілах гор... Шасціпалосная аўтастрада пад Каірам.

Пасля 8:00. Блок-пост. Ускраіна Каіра — аўтахайс “BMW”, дванаццаціпавярховыя гмахі, копцкія цэрквы ў суседстве з мячэцымі, амерыканскі інстытут, касабокія, чатырохпавярховыя, з чырвонай цэглы хаціны выскových перасяленцаў, якія вырашылі шукаць лепшай долі ў сталіцы. Экскаватар руйнуе адзін з іх — большасць пабудавана без дазволу. Мост праз чыгунку. Закінутыя рэйкі...

Цягнік метро. У Каіры — 3 лініі, пабудавалі ў 1987, праезд — 1 фунт. Мікрааўтобус “Mercedes-Albatros”, кіроўца ў пуловэры, жанчыны ў стракатых адзеннях. Вослікі цягнуць вазнічкі з чыстай морквай. Пусты, прыгожы, закінуты ўчорашнімі газетамі праспект... Праязджаем на чырвонае святло. Не верыцца, што ў Каіры жыве 18 мільёнаў!

Арабскія гарады, як і жаночае цела, трэба спасцігаць ноччу, у сонечным святле — сарамлівасць.

Амбасады, чатырохпавярховыя дамы ў парыжскім стылі. На балконах сохне бялізна. Плошча Рэспублікі, ахінутая смогам. Егіпецкі нацыянальны музей, які бачыў на фотаздымках у лілова-ахрыстых танах, пафарбавалі ў атрутна-барвовы... Выходзім з аўтобуса. Мухамад раздае квіткі. Калі купляць — 50 фунтаў. На ўваходзе правяраюць валізы. Перад музеем здымаем. Пакалечаныя фігуры фараонаў. Здаем камеру і фотаапарат — у музеі здымаць нельга. Шматмоўны натоўп. Новы гід падобны да французскага акцёра Жана Рэно. Распавядае нецікава, але эмацыянальна — тэатральная міміка.

Экспацыя бедная, хаатычная. З усяго спадабаліся гранітныя кошкі, карлік Сенеб з яго сям’ёй і кітаян-

ка-студэнтка, якая сарамліва ўсміхалася мне, а потым наглыталася пылу і чыхнула. Усе самыя значныя ўзоры старажытнаегіпецкага мастацтва падзялілі паміж сабой еўрапейскія музеі. Драўляная фігура Аменхатэпа III у Эрмітажы, залатая маска Тутанхамона (больш правільна — Тутанхамуна) у Лондане.

Час ад часу на мастацкім рынку з'яўляюцца розныя егіпецкія фігуркі, рэльефы. Экстымэйт звычайна завышаны. Цікава, колькі каштуе саркафаг-матрунка ці вапняковы чыноўнік Сэпа і яго жонка Неса? У каірскім музеі — сонмы пылінак, горла шкрабе вечнасць, сыходзіць імгненным чыхам праз соплі.

WC. Прыбіральшчыкі раздаюць сурвэткі ў абмен на бакшыш. Палю разам з братам перад музеем, сядзячы на граніце. Жмурымся на сонца. Сакавітая трава.

11:00. Едзем па набярэжнай. Срэбраная амальгама Ніла, кутая асада агароджы. Копцкая царква святых Сергія і Вакха, мячэць султана ар-Рыфаі... Фабрыка парфумы. На руках водарны алей. Афрадызіякі. Прапануюць набыць. Менеджэр Света зневажае *Kenzo*, абвінавачвае ў празмерным выкарыстанні спірта... Глупства і нацыяналізм крамы! Мае *ULTRA FRESH RESISTANCE* і *FUSION Electric Motion* трымаюцца лепей, водарны букет больш выразны, чым у эсенцыі. Бясспрэчна, каірскі алей высокай якасці, але і кошт адпаведны. Прыносяць гарбату. Зніжкі. Даверлівыя купляюць вялікія наборы. Брат здымае на камеру маладых арабак. Я сыходжу на вуліцу.

12:00. Вернікі на дыванах пасярод ходніку. З рэпрадуктара гучыць малітва. Басаногі хлопчык-араб. Падб'ягае гандляр, навязліва прапануе танныя ланцужкі, бранзалеты, завушніцы. Адмаўляюся. З'яўляецца дзіўнаватая сямейка. У аўтобусе дачка з татам займаюцца падлікам-пералікам. Высвятляецца, што іх бессаромна надулі. Істэрыка.

12:27. Паміж цагляных дамоў сівья абрысы пірамід.

12:43. Аўтобус спыняецца. Побач з пірамідамі катэдж прэзідэнта Садата? Альбо Насэра? Неістотна... Які ён нікчэмны ў параўнанні нават з пірамідамі жонак Хеопса! Панарама Каіра. Тэлевежа. Хмарачосы. Ліга арабскіх нацый. Мула тлумачыць Каран перад маўклівымі вучнямі. Сувеніры. Ахоўнік ходзіць са мной і братам, размаўляе на ангельска-арабскай трасянцы, адганяе дакучлівых гандляроў. Яго мініяцюрны аўтамат выторкваецца з-пад пінжака. Палім.

З вярблужыных экскрэментаў тут можна скласці яшчэ адну пірамідку. Глядзіш пад ногі, а не на вяршыні дасканаласці чалавечага розуму. Піраміды не баяцца часу, не баяцца турыстаў. Яны баяцца вярблужынай урыны, якая прасякла наскрозь пясчанікавыя блокі. У Гізе я адмаўляюся ад вандроўкі на драмадэры. Гаспадары гэтых прыгожых жывёл саджаюць турыстаў і вязуць невядома куды. Трапіўся небарака! Каб вярнуцца, трэба плаціць... Колькі? Колькі скажа гаспадар вярблуды.

Побач з пірамідай Хеопса — сябры-рамізнiкі. Нешта не падзялілі. Адзін лупцуе бізуном другога.

— Саша! Саша! Привет! Привет, Саша! — назаляе гандляр воўнай на восліку.

— *Verpiss dich!* — шыкаю я па-нямецку.

Уяўляю на сваім месцы Лукашэнку.

Ускараскваемся з братам на пірамідку. Фатаграфуемся. Арабскія школьніцы з фотаздымкам Нікаля Сарказі і Карлай Бруні. У аўтобусе чытаю інтэрв'ю з актрысай Наталі Портман — страляйце ў мяне, ябаныя антысеміты!

14:30. Сфінкс плача. З яго вачэй льюцца белыя слёзы — белыя экскрэменты галубоў... Гранітная галерэя. Фотасесія. Хачу вярнуцца сюды на досвітку. У абдымках жанчыны.

15:30. Абедаем за адным сталом з ахоўнікамі,

кіроўцам і нейкім маскоўскім студэнтам. Напоі за асобную плату — 30 фунтаў на дваіх.

Дзве арабскія дзеўчынёшкі пасылаюць французскія пацалункі. Усміхаюся ім у адказ. Барадаты мужык з нашай групы дае ім па фунту. Гэта выглядае пошла... Пракляты педафіл, распаўюднік прастытуцы! Стары мярзотнік зганьбаваў шчырыя памкненні сваёй дробнакупюрасцю...

16:26. Ювелірная крама — раскошныя залатыя пярсцёнкі, срэбраныя завушніцы, куфэркі, попельніцы, вазачкі, фігуркі з рознакаляровых камянёў. Карцела прыдбаць пярсцёнак, акурат на мой тонкі персянец. Кошт 3854 бакса. Не дарос я да такіх рэчаў... Вулічная гандлярка прапануе дываны, кранае сцёгнамі, спакушае... Палім з ахоўнікам, частуе “Клеапатрай” — адзіныя егіпецкія цыгарэты, якія магчыма паліць. Жарслівыя позіркы на жанчыну-коптку. Яна ўсміхаецца нам. Магічны бляск вачэй, тугія косы густых валасоў... У аўтобусе назіраем з братам, як дзве прастытуткі на будаўнічай пляцоўцы робяць мінет падлетку. Спыняемся на мосце праз Ніл.

17:00. Аўтазапраўка на выездзе з Каіра. У мужчынскай прыбіральні стаіць арабская жанчына, з цікавасцю назірае за мужчынамі, чакае бакшыш за сурвэткі... “А хто цябе, бессаромніцу, адну паставіў сярод чужых мужчын?” — хочацца крыкнуць ёй на развітанне, зашпільваючы прарэх.

— Отстань от меня. Как ты мне надоел! Всю жизнь испортил! — прыглушана плача спадарожніца барадатага мужыка.

Як надакучылі гэтыя танныя сцэны.

Па тэлевізары глядзім “Доктар Жывага”. Засынаю.

21:08. Хургада. Гатэль. Пасля вячэры іду ў бар. Чатыры порцыі рома з колай запар. Размовы са старым піцерскім хіпі па мянушцы Сашка-Прыбалтыйскі-Сабака. Дзяўчына і хлопец высвятляюць ад-

носіны ля басейна. Гэта даймае. Выпіваю яшчэ, краду ў Хайні пачатую бутэльку рома і іду да сквапнага гандляра. Брат ладзіць абмен. Дзве запальніцы і два пачакі “Davidoff”. Сыходзім.

<Час не памятаю> Праходзім побач сквапнага гандляра. Ён крыўдліва: “Эй, друг, а где магнеткі?”

— Ідзі на хер! — злобна кідаю яму ў твар.

Падмануў нас учора з братам, мярзотнік, сёння — час адплаты...

На ганку. З’яўляецца бухі мужык і яго дама сэрца ў старым швэдры.

— О! На... наши ребята, на... Как дела, на?.. Грустите, на?.. Поехали на дискотеку, на!.. — вярзе мужык.

— Что значит — наши? — гыркаю я.

— А вы откуда, на?..

— Из Питера, на!!! — хаваюся за маску перайманья. — А чё, на?!

— А я из Уфы, на... Виктор... Это моя барышня, на... Лена... Поехали на дискотеку, халява, на...

— Поехали, — згаджаюся я і гляджу на брата.

Бярэм таксі. Кіроўца патрабуе дваццатку. Я дамаўляюся на дзесяць. Брат здымае маё п’янае мурло на мабільнік таксіста. На дыскатэцы амаль нікога няма, акрамя некалькіх маладых жыгала. За ўваход патрабуюць сорок фунтаў. Пачынаю нервавацца. Брат супакойвае, бярэ са стала марскую зорку і дае мне ў рукі. Ловім таксі і шпарым у “Каліпса”. Рогат Віктара над вухам. Я адпіхваю яго. У “Каліпса” патрабуюць за ўваход восемдзесят фунтаў.

— Куда ты, блядь, нас привёз, долбоёб?! Чего пиздел: “Халява... Халява”? — рыкаю я.

Віктар як скрозь зямлю праваліўся.

— Хадзем, — супакойвае брат.

Падыходзіць араб: “Hashish, cocain, girls!”

— No!

— Cocain.

- No!
- Girls!
- NO! NO! NO!

Пешкі вяртаемся з братам у гатэль. Кідаю на праездную частку вялікі камень... Першая ж таксоўка трапляе на яго.

2:27. Ромавы сон. Зорка на крэсле. Попел на прасціне.

20-га снежня. 13:25. Аголеным выйшаў на балкон. Дзяўчына ідзе з абпаленымі плечукамі па сцезцы. “Ёб твою мать!” — уздыхаю. Шкада яе адзінокую. І маму я — мятліка бязвольнага — шкада. Некалі ж была таленавітай, усмешлівай, даверлівай... Сёння ліў дождж, а яна цыгарэты паліла адну за адной, з жыгала развітвалася, плакала... Мокры пясок пустога пляжа.

14:17. Афіцыянты прыносяць каву з вяршкамі. Учора менеджэр ганяў рахманых за тое, што арабскай лаянцы навучылі, смяяліся разам са мной, рабскі лёс праклінаючы... Попел падае ў сподачак.

15:23. “RENT ME” на новенькім skutэры.

— How much? — цікавіцца брат.

— 15 greens.

— No!.. 50 pounds!

— Ok, 50 pounds... Your pass...

Гаспадар паказвае драпіны на баку. Дае ключы. Адаем пашпарт і едем па Шэратон-роад сярод памаранчавых таксовак. Імчым за горад. Слёзы з вачэй. Сухі вецер пустэльны. Прэч ад гатэлю, дзе няма сяброў, каханых і блізкіх. Дарога на Луксор, але збочваем у Даўн-таўн, дзе ў дарагіх гатэлях жывуць дарагія алкаголікі і дарагія наркаманы... А гэта што за раён пад ватнымі аблокамі? Чыстыя дворыкі. Спыніліся. Брат рухавік заглушыў. Фотасесія на пячаных пагорках. Заблукалі... Праз паўгудзіны трэба

вярнуць skutэр, а ён не заводзіцца. З гары зноў паехаў... Прыпыняемся ля паліцэйскага ўчастка... “GO!.. GO!.. GO!..” — крычыць на мяне ахоўнік.

Нікуды я не звалю! Перад табой, чорнакашу-лечнік — авантурыст і сын беларускіх партызан!

— Where is hotel „Minamark“?

Кулямётнае дула паказвае направа. Шырокае авеню пад шатамі пальм. Шпарым па стрэчнай. Дарожны патруль абьякава глядзіць у наш бок. Па набярэжнай. “Marlin Inn”, “Carina”, “Mashrabeya”, “Marriott”, “Safir”, “Bella Vista”...

Вяртаем skutэр. Паспелі. Стрэлка паказвае пусты бензабак.

— You did accident! — паказвае сябар гаспадара на расколіны вакол шурупаў, якія трымаюць люстры, прапаноўвае цыгарэты.

— No... It's not me... Don't fuck my brain! — спакойна кажа брат.

Мы былі падрыхтаваныя да такога развіцця падзеяў.

— You did accident, — не сунімаецца хітрун.

— Call your friend! He gave us this scooter...

З’яўляецца гаспадар і моўчкі аддае пашпарт. А што ён яшчэ зробіць? Паліцыя ж на баку турыстаў. Сыходзім.

— Wait!!!

— What???

— Uhhh... Money...

— Ах так... Прабач, друг, зусім забыліся...

16:41. Купляю вялікую калекцыю егіпецкіх манет за 100 фунтаў.

16:50. У фатэлі перад басейнам п’ем мангавы сок. Мама манчэстарскага хулігана загарэла ад алкаголю. Гартае rarer-back чырвонымі пальцамі.

З’яўляецца дзіўнаватая сямейка. Сядаюць за стол. П’юць каву з тортам і суніцамі.

— Смотри, ФСБшник на отдыхе жирует! — на-

ўмысна гучна кажа брат. — Эстет хуев! Ложечка, салфеточка, дочка-истеричечка, доносы-взяточкі!

Мужык нервова зачыняе вакно ядальні.

17:16. На reception замаўляем таксі. 9 баксаў — гадзіна па горадзе. Кіроўца — брат насільшчыка Джабраэля. Здымаем на камеру беласнежныя яхты, шыкоўныя крамы і асабнякі, мячэць у мігценні зялёных ліхтароў. Спыняемся недалёка ад копцкай царквы. Дэрвішы на тратуары жуюць трыснёг. Кароткі шпацыр. Вяртанне.

20:00. Пасля вячэры знаёмлюся з маладой маскоўскай парай. Яны збіраюцца узяць skutэр і паехаць у Луксор. Расказваю пра сённяшнія прыгоды. Смяюся. П’ем ром з колай. Я падабаюся дзяўчыне — *ULTRA FRESH RESISTANCE* на маім целе, дзёрзкі бляск вачэй і таямніца імклівага жыцця. Яе тонкія пальцы ў хвалях валасоў. Не слухаю, што кажа яе хлопец.

— Може, водочки на кедровых орешках выпьем? — пытаюцца яны.

Згаджаюся.

У прыбіральні малады араб у стракатай кашулі пазірае на мяне.

— If you wish, I can be your girl⁴⁵ ... — сцішана звяртаецца хлопец.

— No... Thanks... — усмешліва адказваю я і кладу ў яго руку 50 піястраў.

22:14. Брат у більярднай катае “амерыканку” з палякам. Папярэджваю, што вярнуся позна.

22:17-0:23. П’ем гарэлку. Хлопец прызнаецца, што вучыўся ў школе ФСБ, а зараз працуе спецыялістам па электроннай бяспецы.

— Я не хотел творить скотство, как это делали мои друзья... и быть бесчеловечным... Бывшие мои друзья... Всё в прошлом, — спавядаецца ён.

⁴⁵ Калі жадаеш, я магу быць тваёй дзеўчынай (анг.).

— Бывших не бывает, — чапляю я.

— Ты прав, — згаджаецца мой новы знаёмы.

— Мне столько пришлось пережить... Я так волновалась за Диму! — перапыняе дзяўчына.

— Всё в прошлом, — лагаднею. — Я хочу выпить за вас двоих. Берегите друг друга... Мне приятно познакомиться с вами...

Ап'яняльная сентыментальнасць грэе сэрца. Прыемнасць ад знаёмства, якое будзе працягвацца максімум яшчэ дзень, а потым раз'едземся, не помнячы ні імёнаў, ні твараў...

Выходзім на балкон... Унізе начная Хургада — гандлярка гашышам і слаўная мяняла сур'ёзнасці на летуценнасць па выгадным курсе пражытых дзён...

Дзіма выцягвае навігатар. На маніторы высвечваецца вышыня — 12 метраў, аддаленасць ад Каіра — больш за 400 кіламетраў.

— Вот тут находится коптская церковь, — торкаю курсорам на квартал блытаных, вузкіх вуліц.

— Обязательно надо съездить туда завтра, — пазіхаючы, кажа дзяўчына.

Сыходжу. Грукаю ў дзверы свайго нумару: “Алежка! Алежка! Гэта я прыйшоў... Алежка!”

Брат моцнай рукою кідае маё п'янае цела на лажак. Смяемся, узгадваючы дзіўнаватую сямейку... Цыгары... Пафасныя тэзісы пра заняпад сусветнай культуры і арабскі антысемітызм... Сон.

21-га студзеня. Сухі зімовы вечар. Брат абыякава разглядае гравюры на сценах. Ібіс і сокал. Ларыса сядзіць у фатэлі, надрыўна кашляе, паліць “Парламент”. Расказвае пра Алжыр, пра аднастайнае жыццё ў кватэры на Цвятным бульвары ў Маскве, пра мужыка свайго — здаецца, любімага, але немаладога.

— Свята магчыма купіць, — раптам кажа яна, — але настрой — не...

— Свята мы ствараем самі, — кажу, адчыняючы дзверы на балкон, — пры гэтым цяжка заставацца чалавекам, а не быць п'янай, яблівай скацінай, якая паліць гашыш і крадзе сувеніры...

— Так-так... Гэта амаль немагчыма, — пагаджаецца яна, а потым дадае. — Сёння ўначы мне прапанавалі падсяліць у нумар яшчэ чалавека. Нават вялікі сподак садавіны прапаноўвалі!

П'ем “Малібу”.

— Дзякуй, што дачцэ дапамог выбраць падарунак, — працягвае Ларыса. — А я зусім не ўмею збіваць кошт... Не атрымліваю ад гэтага асалоды... Колькі скажуць, столькі заплачу...

Раптам яна выцягвае з кофра замшавы пінжак. Выхваляецца. Какетліва ходзіць па нумары. Сумку новую з кракадылавай скуры на руцэ круціць.

— Beau... recherche...elegant⁴⁶, — нахвальваю ад душы.

Далёка за поўнач. Развітваемся. Сыходзім.

— Неяк не па сабе... Дзіўна ўсё гэта... — шэпча ў ліфце брат.

— Нічога дзіўнага, проста ёй самотна... Такія людзі часта бываюць адзінокімі... Галоўнае, мы стварылі невялічкае свята і ёй, і сабе ў гэты апошні вечар...

— А ці заставаліся мы людзьмі?

— Гэта было немагчыма... Сувенірнае сяброўства, сувенірнае каханне, сувенірная нянавіць, сувенірная адзінота... Братэрства стварылі мы самі...

⁴⁶ Прыгожа... вытанчана... элегантна (фр.)

Я ВЕРУ Ё СЯБЕ... І Ё ЦЯБЕ ТАКСАМА

Два гады таму я верыў у Буду, у Крышну, у саенталогію, у афрыканскае бажство Мулунгу, у антрапаморфныя палачкі айнаў... Я верыў шмат у што, але не верыў у сябе.

У душы не было пастаянства, маё пачуццё аўтэнтычнасці знаходзілася пад пагрозай, я залежыў ад меркавання іншых людзей, чакаў ад іх адабрэння, імкнуўся ім спадабацца. А сам-насам мне рабілася невыносна. Здавалася, што нават вазонная кветка — альяс вера на падваконні адчувае сябе больш шчаслівай. А мне хацелася нарадзіцца нанова — нарадзіцца альясам вера, жыць у вазоне, каб пяшчотныя рукі праціралі мае смарагдавыя лісцінкі, даглядалі, выстаўлялі штодня на сонца.

Сваё жаданне зрабіцца раслінай я абвесціў у лісце да Ангелікі — нямецкай сяброўкі, якая шмат год захаплялася Усходам. Адказ прыйшоў на двух аркушах, але галоўнае змяшчалася ў трох кароткіх сказах: „Du steckst noch ganz im Aberglauben. Such den Ausweg in deiner eigenen Seele. Glaube, weil ich an dich glaube!“ / “Табой яшчэ бязмежна кіруюць забабоны. Шукай выйсця ва ўласнай душы. Вер, бо я веру ў цябе!”

Я зрабіў крок ва ўласную душу і ўбачыў неабсяжны прастор веры, на якім з’явіліся парасткі рацыянальнага і стваральнага. Незаўважна знікла жаданне перанарадзіцца альясам — павага да жыцця і чалавецкасці зрабіліся падмуркам душы. Я зразумеў, што паверыць у сябе — гэта паверыць у жыццё — у жыццё, падпарадкаванае заўсёдным каштоўнасцям.

Цяпер я веру ў сябе, магу мець уласнае меркаванне, змяняць яго, пагаджацца з меркаваннямі іншых, ствараць новае меркаванне, але вера ў сябе нязменная, яна не залежыць ад абставінаў і пачуццяў. Я веру ў сваю хросную дачку Кацю, нашы душы злучаюцца ў цэлы космас, мы вольныя сярод яго мірыядаў зор, бо верым адзін у аднога.

“Заўтра патэлефаную. Мы абавязкова сустрэнемся”, — чуе мая сяброўка па тэлефоне і ведае, што гэта адбудзецца, бо яна верыць мне. Яна верыць, што ў заўтрашні дзень вернецца сённяшні я. Мая ўнутраная вера надае мне крылы, я лячу верабейкай на яе веранду. Мы верым, што і верасеньскім ранкам бывае цёпла...

Я веру ў сваю душу, як верыць бацька ва ўласную дачку. У яе ёсць дзіця, імя якому — Свабода. Маю душу і маю свабоду немагчыма забараніць, бо немагчыма забараніць маю ўнутраную веру.

Я веру ў сябе і ў цябе таксама, мой дарагі чытач. Я веру ў цябе, як у частку чалавецтва, якому сёння, як ніколі, неабходна любоў, справядлівасць і міласэрнасць.

Змест

Суткі без цябе	3
Кропля алею	10
Тата, ты мне патэлефануеш?	16
Баяніст Лукаш	26
Хочаце, я буду пальмай?	37
Апошні трамвай	43
Жыццё на плау	48
У канцы не было ні слова	51
І сярод галінзогі вырасце ружа	55
Пад месяцам нішто не вечнае	56
Сцізорык	57
Мастацтва кахання	58
Антысемітка	59
Мы любілі Кафку	60
Ф. і яго жонка	62
Паліто	65
Неба	68
Матылькі	71
Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі	77
Я веру ў сябе... І ў цябе таксама	106

Літаратурна-мастацкае выданне

Арашонак Арцём

СУТКІ БЕЗ ЦЯБЕ

Проза

Рэдактар Іштван Каеўскі

Карэктар Драгамір Дымеўскі

Мастак Сяргей Ждановіч

Падпісана ў друк 26.11.2007 г. Фармат 84×108 ¹/₃₂. Папера афсэтная.
Друк афсэтным. Гарнітура «Скулбук». Ум. друк. арк. 5,67. Ул.-выд. арк. 5,7.
Наклад 200 асоб. Замова № 1438.

Выдавец І. П. Логвінаў. ЛІ 02330/013307 ад 30.04.2004.

Пр. Незалежнасці, 19–5, 220050, г. Мінск. logvinovpress@mail.ru

Друк ТДА «**НоваПрынт**». ЛП 02330/0056647 ад 27.03.2004.

Вул. Купрэвіча, 2, 220047, г. Мінск.

Арцём Арашонак – пісьменнік, перакладчык.
Нарадзіўся 27 ліпеня 1981 года ў Віцебску.
Лаўрэат літаратурнага конкурсу імя Наталлі
Арсенневай (2003). Перастварыў па-беларуску
кнігу Германа Гесэ “Сідхартха” (2007).
Аўтар паэтычнага зборніка “Сэнр’ю” (2007).
Жыве ў Віцебску.

Арашонак аддае асаблівую ўвагу
літаратуры, якая падрывае ўзаконеныя
формы дыскурса сваім маркіраваным
ад іх адрозненнем.

Лагічны шэраг – Нерваль, Арто, Бэроўз,
Бегбедэр і... Арцём Арашонак.
Іншымі словамі, перад намі ўсё тая ж
спроба тлумачэння свету і чалавека ў ім
праз ірацыянальнае чалавечай псіхікі.

Максім Хлусевіч

Λ
ОГВІНАЎ

ISBN 978-985-6901-18-1

9 789856 901181

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

100 N. Dearborn Street, Chicago, IL 60610-5075

100 Brook Hill Drive, West Nyack, NY 10994-2133

32 Avenue of the Americas, New York, NY 10013-2473

477 Williamstown Road, Port Melbourne, VIC 3207, Australia

Dorset House, 25 West 20th Street, New York, NY 10011-4211

4 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN, UK

7000 E. Eastman Avenue, Denver, CO 80231, USA

3 Queen's Quay East, Suite 1001, Toronto, ON M5E 1C5, Canada

Level 3, 150 Water Street, Toronto, ON M5C 2E2, Canada

Level 3, 150 Water Street, Toronto, ON M5C 2E2, Canada

Level 3, 150 Water Street, Toronto, ON M5C 2E2, Canada

Level 3, 150 Water Street, Toronto, ON M5C 2E2, Canada